

Ulla Virtanen

Menneisyys osana tulevaisuutta

Tilinpäätösanalyysi Siivous Hokkanen Oy

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Marraskuu 2012

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Ulla Virtanen Menneisyys osana tulevaisuutta Tilinpäätösanalyysi Siivous Hokkanen Oy 48 sivua + 9 liitettä Marraskuu 2012
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Talous ja rahoitus
Ohjaaja(t)	Lehtori Pia Väkiparta-Lehtonen
<p>Opinnäytetyön tavoite oli selvittää tilinpäätösanalyysin avulla Siivous Hokkanen Oy:n taloudellisen tilan kehitystä vuosien 2007– 2011 aikana. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusta, jolloin luvut laskettiin suoraan yrityksen tilinpäätöksistä.</p> <p>Tilinpäätösanalyysi tehtiin tilinpäätöksen oikaisun, prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen, trendianalyysin ja tunnuslukujen laskennan avulla. Tunnuslukuja vertailtiin niin aikasarjana kuin toimialavertailuna. Aineistona käytettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, yrityksen tilinpäätöstietoja ja toimialaraporttia.</p> <p>Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut laskettiin Excel-taulukkolaskentaohjelman avulla. Aluksi oikaistiin virallinen tuloslaskelma ja tase, jossa käytettiin Yritystutkimus ry:n oikaisuja koskevia suosituksia. Sen jälkeen oikaistut tuloslaskelmat ja taseet syötettiin kokonaisuudessaan Excel-taulukkoon. Samaan taulukkoon luotiin myös laskukaavat kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen laskemiseksi. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tilinpäätöseriä verrattiin tuloslaskelmassa suhteessa liikevaihtoon ja taseessa taseen loppusummaan. Trendianalyysissä vertailuna käytettiin tarkastelujakson ensimmäistä vuotta, johon lukuja vertailtiin.</p> <p>Tutkimuksen perusteella Siivous Hokkanen Oy:n kannattavuus ja maksuvalmius olivat selkeästi heikentyneet tarkastelujakson aikana. Sen sijaan vakavaraisuus oli ollut jatkuvasti hyvällä tasolla. Johtopäätöksiä todettiin, että yrityksen menot olivat kasvaneet tuloja nopeammin. Keinoja kannattavuuden parantamiseen olivat ensisijaisesti Siivous Hokkanen Oy:n hinnoittelupolitiikan tarkastelu sekä yleisen hintatason harkittu nosto.</p>	
Avainsanat	tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, trendianalyysi

Author(s) Title	Ulla Virtanen The Past Can Be a Part of the Future
Number of Pages Date	48 pages + 9 appendices 22 October 2012
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Finance and Accounting
Instructor(s)	Pia Väkiparta-Lehtonen, Senior Lecturer
<p>The purpose of the present thesis was analyze the financial situation of Siivous Hokkanen Oy during the years 2007-2011. This kind of analyzing had not been carried out in this company before and it was wished to clarify the current situation and to give some indication for potential resources.</p> <p>The theoretical background of the study focused on analyzing financial statements of limited companies. A quantitative method was applied by calculating the numbers directly from the financial statements of the target company. The analysis of the financial statements was executed with the help of the calculation of the correction of the financial statements, percentage financial statements, trend analysis and indicators. The indicators were compared as a time series as well as a branch comparison. The information of financial statement as well as the formulas of the key figures from years 2007-2011 were entered into Excel The analysis of financial statements was executed with the help of the calculation of the correction of the financial statements, percentage financial statements, trend analysis and indicators. The indicators were compared as a time series as well as a branch comparison. Literature related to the subject, the financial data of the company and branch report were used as material.</p> <p>The study showed that the profitability and liquidity of Siivous Hokkanen Oy had weakened clearly during the examination period. Instead the solvency had been at a good level continuously. It was stated as conclusions that the expenses of the company had increased faster than the arrivals. Some of the means for the improvement of the profitability were the examination of the pricing policy of Siivous Hokkanen Oy and the consider raising the general price level primarily.</p>	
Keywords	financial statement analysis, indicators, trend-analysis

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Yrityksen talouden analysointi	3
2.1	Yritysanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja tunnuslukuanalyysi	3
2.2	Yrityksen menestymiseen vaikuttavat tekijät	4
2.3	Tilinpäätösanalyysin vaiheet	5
2.4	Tilinpäätösinformaation tulkinta	7
3	Analyysin perustana tuloslaskelma ja tase liitetietoineen	7
3.1	Tilinpäätöstiedot	7
3.2	Tuloslaskelma	7
3.3	Tase	11
3.4	Liitetiedot	14
3.5	Rahoituslaskelma	15
3.6	Toimintakertomus	15
4	Siivous Hokkanen Oy:n oikaistu tuloslaskelma ja tase	16
4.1	Tuloslaskelman oikaisut	16
4.2	Taseen oikaisut	18
5	Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut	20
5.1	Tunnuslukujen luokittelu ja vertailu yrityksen toimialaan nähden	20
5.2	Kannattavuuden tunnusluvut	20
5.2.1	Käyttökateprosentti	21
5.2.2	Liiketulosprosentti	22
5.2.3	Nettotulosprosentti	23
5.2.4	Rahoitustulosprosentti	24
5.2.5	Sijoitetun pääoman tuottoprosentti	26
5.2.6	Oman pääoman tuottoprosentti	27
5.3	Maksuvalmiuden tunnusluvut	28
5.3.1	Quick ratio	28
5.3.2	Käyttöpääoma	30
5.4	Vakavaraisuuden tunnusluvut	31
5.4.1	Omavaraisuusaste	32
5.4.2	Suhteellinen velkaantuneisuus	33

5.5	Myyntisaamisten kiertoaika	35
6	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi	36
6.1	Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma	37
6.2	Prosenttilukumuotoinen taselaskelma	39
7	Trendianalyysi	40
8	Tutkimuksen yhteenveto ja johtopäätökset	43
9	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	46
	Lähteet	47
	Liitteet	
	Liite 1. Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelmat vuosilta 2007 - 2011	
	Liite 2. Siivous Hokkanen Oy:n taseet vuosilta 2007 - 2011	
	Liite 3. Tunnuslukujen laskentakaava sekä Siivous Hokkanen Oy:n tunnusluvut	
	Liite 4. Toimialatilasto 81210 kiinteistöjen siivous vuosilta 2007- 2011	

1 Johdanto

Talouseläman lehmissä käsitellään usein alaan liittyvien ajankohtaisten asioiden ja ilmiöiden lisäksi myös pörssiyritysten talouden näkymiä. Yrityksistä on laskettu erilaisia tunnuslukuja, joiden avulla esimerkiksi sijoittajat voivat arvioida yrityksen osakkeiden liikkeitä. Isot osakeyhtiöt julkaisevat vuosikertomuksia, osavuosikatsauksia ja pörssitiedotteita, mutta pienissä yrityksissä, missä raportointi ei ole pakollista, jää taloudellinen seuranta vain omistajan vastuulle. Yrittäjäyys perustuu usein ammattitaitoon, ja näin ollen seuranta voi olla hyvin rajallista.

Tutkimuksen teoriatausta koostuu lähinnä Harri Seppäsen, Matti Vilkkumaan, Jyrki ja Mervi Niskasen, Jarmo ja Riitta Leppiniemen ja Ilari Salmen tilinpäätöstä ja tilinpäätösanalyysiä käsittelevistä kirjoista. Teorian kirjallisuus on pyritty valitsemaan siten, että se parhaiten tukisi pienen osakeyhtiön tilinpäätösanalyysiä, ja niin, että valitut teokset olisivat tunnettujen alan asiantuntijoiden teoksia.

Työn empiiriseen osaan kuuluu Siivous Hokkanen Oy:n tilinpäätöksen analysointi. Aineistona käytetään Siivous Hokkanen Oy:n tilinpäätösaineistoa tilikausilta 2007–2011. Tilinpäätösten tuloslaskelman luvut ovat opinnäytetyön liitetiedoissa (liite1), samoin kun taseen tiedot ovat liitteenä (liite 2).

Käytän tunnuslukujen analysoinnin ja tulkinnan lisäksi muina menetelminä tilinpäätöksen perusteella muodostettavaa prosenttilukumuotoista tuloslaskelmaa ja tasetta sekä trendianalyysiä, jotta tutkimukseni täyttää perinteisen tilinpäätösanalyysin kriteerit. Edellä mainittujen menetelmien perusteella arvioin saatuja tuloksia kriittisesti ja pohdin niiden taustalla vaikuttavia syy-seuraussuhteita.

Tavoitteenani on aikaan saada yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta mittaava tutkimus, joka antaa selkeän kokonaiskuvan yrityksen taloudellisesta asemasta ja kehityksen suunnasta. Tilinpäätösanalyysi perustuu tunnuslukujen analysointiin ja tulkintaan, joten tutkimusmenetelmänä käytetään kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää. Menetelmän avulla mitataan toimeksiantaja yrityksen taloudellista tilaa numeerisesti tarkastelujaksolla. Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmina nousevat esille kysymykset ”Millainen on yrityksen taloudellinen tilanne vuosina 2007 - 2011

ja kuinka se on kehittynyt? ” ja Alakysymyksenä on ”Miten yritys sijoittuu toimialalaan?”.

Aiheesta on tehty monia tutkimuksia. Viimeisimpinä tutkimuksina mainittakoon vuonna 2012 Kimmo Korhosen opinnäytetyö ”Case Henkilöstöpalveluyritys X OY”, jossa hän on tutkinut yrityksen taloudellista kehitystä vuosilta 2006 - 2011 tilinpäätösanalyysia avulla. Hän on myös verrannut saamiaan tuloksia toisen samalla alalla olevan yrityksen tietoihin. Toinen tutkimus on vuonna 2012 Leena Äijälän opinnäytetyö ”Kaksi suomalaista toimitiloja vuokraavaa yritystä”. Äijälä on tilinpäätösanalyysissään laskenut yritysten tunnuslukuja ja syöttänyt saamansa tiedot Navita- nimiseen analyysiohjelmaan. Ohjelmiston avulla hän on tuottanut analyysit, joita työssään tulkitsee. Vaikka tilinpäätösanalyysijä on tehty jo vuosia opinnäytetöinä, ei siivousalan yrityksestä tutkimusta ole vielä tätä ennen tehty. Näin ollen tutkimukseni voi tuottaa uutuusarvoa omistajan lisäksi myös muille samalla toimialalla toimiville yrityksille.

Työni aloittaa teoriaosuus, jossa käyn läpi tilinpäätösanalyysiin liittyvää teoriaa ja tilinpäätösanalyysin toteutusta. Esittelen tässä vaiheessa myös tilinpäätösanalyysin perusrakenteen, kuten esimerkiksi sen, mitä analyysissä mitataan ja mitä vaiheita analyysiin sisältyy. Edellä mainitun osuuden jälkeen käsittelen tilinpäätöksen asiakirjoja ja niihin liittyen tulosta ja tasetta sekä niiden oikaisuja ja oikaisumenetelmiä. Teorian jälkeen tarkastelen Siivous Hokkanen Oy:n tuloksen ja taseen oikaisuja sekä tekemiäni oikaisujen syitä. Oikaisujen jälkeen siirryn tunnuslukuihin, jossa käyn ensin läpi tunnuslukujen laskentaperiaatteet.

Laskentaperiaatteiden jälkeen analysoin saatuja tuloksia Siivous Hokkasen näkökulmasta ja vertailen tunnuslukuja toimialan lukuihin. Edellä mainitut talouden tunnusluvut on laskettu Yritystutkimus Ry:n suositusten mukaisesti, ja niitä tutkitaan yrityksen omien tilikausien välisenä aikasarja-analyysinä. Tämän lisäksi niitä analysoidaan toimialavertailuna Finnveran tuottaman toimialatilaston tunnuslukujen pohjalta. Vertailun luotettavuutta lisää se, että myös toimialatilastossa olevat tunnusluvut on oikaistu Yritystutkimus Ry:n ohjeiden mukaisesti yritysten virallisista tilinpäätöksistä. Finnveran toimialatilasto on esitetty opinnäytetyön liitteissä (liite 4).

Tunnuslukujen jälkeen tilinpäätöksien tiedot analysoidaan vielä prosenttimuotoisen tuloslaskelman ja taseen sekä trendianalyysin avulla. Viimeiseksi saadut tulokset yhdistetään ja niiden pohjalta analysoidaan toimeksiantajayrityksen taloudellisesta kehi-

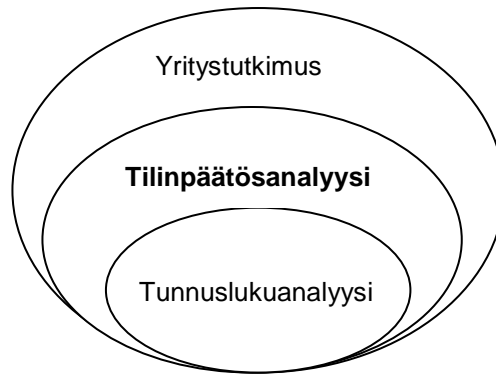
tystä tarkastelujaksolla sekä käytettyjen tunnuslukujen toimivuutta. Tutkimuksen viimeisessä vaiheessa arvioin analyysistä saatujen tulosten perusteella niiden taustalla vaikuttaneita syy-seuraussuhteita sekä selvitän toimeksiantajalle tehtäviä toimenpideehdotuksia tutkimuksen aikana selvinneistä mahdollisista kehityskohteista. Lopuksi arvioin vielä tekemäni tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia.

2 Yrityksen talouden analysointi

2.1 Yritysanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja tunnuslukuanalyysi

Tilinpäätöksen tehtävä on kirjanpitolain mukaan antaa oikeat ja riittävät tiedot yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (Kirjanpitolaki 1997, 2 luku 3 §). Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen ja Virtanen (2002, 94) kuitenkin toteavat, että yrityksen taloudellisen menestyksen arvioiminen ei ole mahdollista yksittäisistä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista. Tilinpäätöksen lukuja muokkaamalla ja analysoimalla tulee johtopäätösten tekeminen vasta mahdolliseksi. Yrityksen taloudellisen menestyksen arvioimista tilinpäätöstietojen avulla kutsutaan tilinpäätösanalyysiksi (Vilkkumaa 2010, 43). Yksi tilinpäätösanalyysin osa on tunnuslukuanalyysi, jossa erilaisten suhdelukujen avulla yrityksen taloudellinen tilanne tiivistetään avainluvuiksi (Lehtonen 2002, 313). Salmen ja Rekolan (2004, 89) mukaan tunnuslukujen avulla yrityksen oman kehityksen seuraaminen ja erikokoisten yritysten vertaaminen onnistuvat paremmin kuin absoluuttisista luvuista.

Kuviossa 1 on kuvattu analyysien keskinäinen suhde. Yritystutkimus eli yritysanalyysi viittaa yrityksen kokonaisvaltaiseen analysointiin. Yritysanalyysi yleensä kattaa yrityksen henkiset voimavarat, tuotteet ja tuotekehityksen, tietojärjestelmät ja kilpailuanalyysin taloudellisten tietojen lisäksi (Salmi & Rekola 2004, 91.) Kinnusen ym.(2002, 99) mukaan yritysanalyysin lähtökohtana ovat toimiala- sekä strategia-analyysi. Tilinpäätösanalyysi jakautuu tunnuslukuanalyysin sekä tuloslaskelmaa, tasetta ja tunnuslukuja koskevien ennusteiden laatimiseen. Toisinaan termejä yritysanalyysi ja tunnuslukuanalyysi käytetään termin tilinpäätösanalyysi synonyymeina. (Kinnunen ym. 2002, 98.)

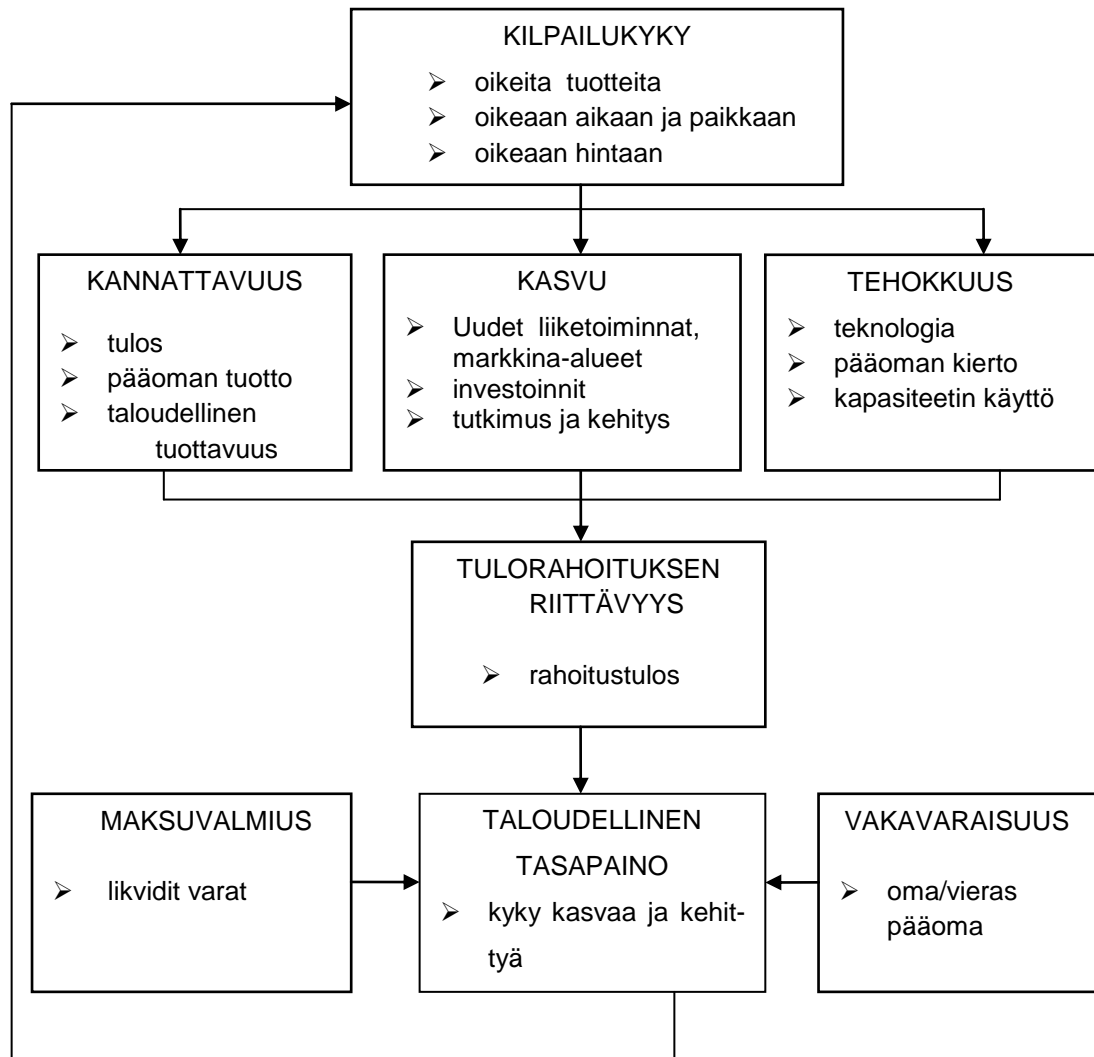

Kuvio 1. Tunnuslukuanalyysi suhde tilinpäätösanalyysiin ja kattavampaan yritystutkimukseen verrattuna (Laitinen 1992,14).

2.2 Yrityksen menestymiseen vaikuttavat tekijät

Lehtosen (2002, 35) mukaan yrityksen taloudellinen tila on riippuvainen erilaisista tekijöistä. Yrityksen tulee kattaa neljä toisiinsa vaikuttavaa perusaluetta, jotta toiminta olisi vakaalla pohjalla pitkällä aikavälillä. Nämä perusalueet ovat kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius ja kasvu. Lehtonen (2002, 35) toteaa myös että, jos yrityksen toiminta on rahoitettu suurella määrällä korollista vierasta pääomaa, se vaikuttaa yrityksen korkokustannusten nousuun ja sitä kautta kannattavuuteen. On selvää, että korot tulee hoitaa, oli yrityksen taloudellinen asema mikä tahansa. Tällainen tilanne saattaa vaikuttaa maksuvalmiuden heikentymiseen.

Yritys joutuu yhä enemmän rahoittamaan toimintaa velkarahoituksella, mikäli yrityksen vakavaraisuus on huonolla tasolla. Näin ollen yhä enemmän rahaa menee korkojen hoitoon eikä uusien tuotteiden tai palveluiden kehittämiseen ja myymiseen. Tämä saattaa olla yrityksen tulokselle, maksuvalmiudelle ja kannattavuudelle rasite. Pahimmillaan se voi jopa johtaa konkurssiin. Jotta pystyttäisiin koko ajan seuraamaan yrityksen toimintaan vaikuttavia taloudellisia tekijöitä ja tunnistamaan riskejä, on tähän tarkoitettut raportit ja tunnusluvut hyvä pitää jatkuvasti mukana yrityksen toiminnassa. (Lehtonen 2002, 36.)

Kuvio 2. Yrityksen taloudellinen tasapaino (Lehtonen 2002, 37).

Kuviossa 2 on esitetty yrityksen taloudellinen tasapaino. Yrityksen taloudelliseen toimintaan vaikuttaa myös yrityksen kyky vastata olemassa olevaan kilpailutilanteeseen. Tämä saavutetaan tuottamalla oikeita tuotteita tai palveluita oikeassa paikassa, oikeaan aikaan ja oikealla hinnalla. Edellä mainittujen kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja kasvun hallinnan lisäksi yrityksen toiminnan jatkumisen ja kehittämisen peruspilareita ovat tuottavuus ja tehokkuus sekä riittävä tulo-rahoitus. (Lehtonen 2002, 37.)

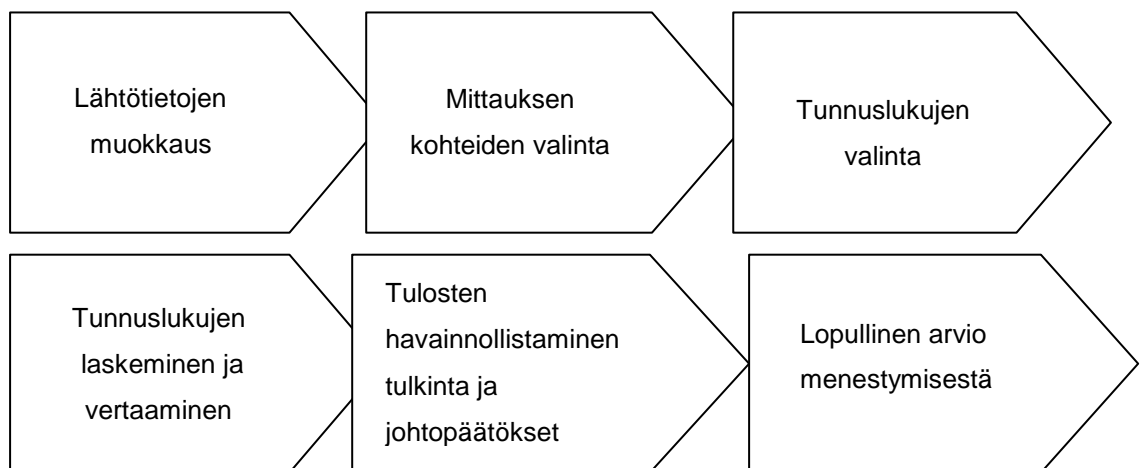
2.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysi lähtee perusaineiston eli tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkauksesta. Standardoimalla käsiteltävä aineisto saadaan vertailukelpoiseksi yrityksen eri tilikausien välillä ja vertailu eri yritysten välillä tulee näin ollen mahdolliseksi.

(Niskanen & Niskanen 2003, 19.) Laitinen (1992, 16) toteaa, että perusmuokkaus voi olla erilaisten poistojen ja varausten oikaisemista, tällöin tilinpäätöstiedot saadaan vastaamaan yrityksen todellista tilannetta.

Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta laadittaessa ja tilinavausta tehtäessä tulee noudattaa kirjanpitolaisissa määriteltyjä yleisiä tilinpäätösperiaatteita (Kirjanpitolaki 1997, 2 luku 3 §). Tämän vuoksi tilinpäätökset ovat sisällöltään peruseriaatteen mukaan samantyyppiset. Tämän jälkeen valitaan analysoitavan yrityksen mittauskohteet ja analyysimenetelmät niiden mittaamiseen. Käyttötarkoitus ja analysoija vaikuttavat siihen mitä menetelmiä voi perustellusti käyttää mittaukseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Kolmannessa vaiheessa yrityksen taloudellista tilannetta tutkitaan analyysitekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Edellä mainittuja tekniikoita ovat: prosenttimuotoisen tilinpäätöksen laadinta, trendianalyysi sekä tunnuslukuanalyysi. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.) Analyysitekniikoita tarkastellaan lähemmin opinnäytetyön luvuissa 5 ja 6. Valittujen tunnuslukujen arvot lasketaan ja saatuja tuloksia verrataan joko yrityksen muiden vuosien lukuihin tai toimialan keskimääräisiin lukuihin. Yrityksen kehityssuunnasta saadaan kuva, kun vertaillaan useampaa vuotta keskenään. (Laitinen 1992, 17.) Viimeisessä vaiheessa laskettuja tunnuslukuja havainnollistetaan esimerkiksi kuvioiden ja vertailutaulukoiden avulla. Lopuksi saatuja tuloksia tulkitaan ja tehdään johtopäätökset yrityksen menestymisestä. (Laitinen 1992, 18.)

Kuvio 3. Tilinpäätösanalyysin vaiheet (Laitinen 1992,19).

2.4 Tilinpäätösinformaation tulkinta

Laajasta kirjanpitoaineistosta kasataan eräänlainen tiivistelmä eli tilinpäätös. Tästä tietopaketesta jokainen voi etsiä vastauksia haluamiinsa kysymyksiin. Tulee kuitenkin muistaa, että tiedon perustana ovat ainoastaan yrityksen menot, tulot ja rahoitustapah- tumat. Johtopäätöksiä voidaan näin ollen tehdä vain niistä asioista joihin edellä mainitut tiedot riittävät perustaksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 38.)

3 Tuloslaskelma ja tase liitetietoineen analyysin perustana

3.1 Tilinpäätöstiedot

Kirjanpitolaki ja -asetus, osakeyhtiölaki, tuloverolaki ja elinkeinoverolaki ovat tärkeimpiä lakeja ja asetuksia, joissa on säädetty ohjeet tilinpäätöksen laadinnasta ja siihen liitty- vistä raporteista. Erityislakeina kirjanpitolaki ja osakeyhtiölaki määräävät mitä tietoja yrityksen tilinpäätöksen tulee tuottaa. Näiden lisäksi pörssissä noteerattujen yritysten tilinpäätösinformaation määrittävät vielä kirjanpitolautakunnan yleisohjeet, arvopaperi- markkinalaki, valtionvarainministeriön päätökset ja pörssin ohjesäännöt. (Kallunki & Kytönen 2002, 15.)

Kirjanpitolaki määrää, että tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, jossa on tuloslaskelma, tase ja niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot. Tilinpäätöksestä tulee saada oikea ja riittävä kuva yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta. Kirjanpitolaissa sää- detään myös yrityksen tilinpäätöksen julkistamisesta. Osakeyhtiöiden ja suurempien yritysten tulee kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä toimittaa patentti- ja rekisterihallitukselle tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot myös toimintakertomus on julkaistava. Osakeyhtiölaissa on määrätty tilinpäätöstietojen julkistamisvelvollisuus. (Kallunki & Kytönen 2002, 16.)

3.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tulee kuvata miten tilikauden tulos on muodostunut (Kirjanpitolaki 1997 3 luku 1 §). Tuloslaskelman kaavat perustuvat Euroopan yhteisöjen tilinpäätösdirektiiviin ja ne voidaan laatia kululajikohtaisena tai toimintokohtaisena (Lehtonen 2007, 187). Edellä mainituista vaihtoehdoista kululajikohtainen on huomattavasti yleisempi.

Kirjanpitolaki edellyttää, että jokaisesta tuloslaskelman erästä on vastaava tieto esitettävä myös edelliseltä tilikaudelta. Tuloslaskelman sisältö on kaikille liiketoimintaa harjoittaville yrityksille lähtökohtaisesti sama. (Kirjanpitolaki 1997, 3 luku 1 §.) Joissain tapauksissa esittämistavasta voidaan kuitenkin poiketa esimerkiksi KPA 1:1 §:n 4 momentti sallii tiettyjen kokorajojen alittavien yritysten esittää tuloslaskelma bruttotuloksesta lähtien.

Rakenteeltaan tuloslaskelma on ihan tavallinen vähennyslaskelma. Ylimmäisenä ovat liiketoiminnasta saadut tuotot, joista vähennetään liiketoiminnan kuluja määrätysjärjestyksessä. Näiden jälkeen tulee muita tuotto- ja kulueriä, jotka eivät suoranaisesti liity liiketoiminnasta saatuihin tuottoihin. (Salmi 2006, 31.)

Liikevaihto
+/- Varaston muutos
+ Valmistus omaan käyttöön
+ Liiketoiminnan muut tuotot
- Juoksevat kulut
- Poistot
Liikevoitto
+/- Rahoitustuotot ja -kulut
+/- Satunnaiset erät
+/- Tilinpäätössiirrot
- Verot
Tilikauden tulos

Kuvio 4. Tuloslaskelmakaavan pääkohdat (Kinnunen ym. 2002, 44).

Kuten edellä olevasta kuvioista 4 nähdään tuloslaskelma alkaa liikevaihdolla eli varsinaisen liiketoiminnasta ansaituilla tuotoilla (Lindfors 2009, 31). Kirjanpitolautakunta (KILA) on lausunnossaan 1306/1994 todennut, että vakiintunut käytäntö on lukea kaikki vaihto-omaisuudesta saadut vastikkeet liikevaihtoon. Liikevaihtoon joko lisätään tai siitä vähennetään varaston muutos. Tämän jälkeen siihen lisätään valmistus omaan käyttöön sekä muut tuotot. Kun liikevaihdosta vähennetään juoksevat kulut ja poistot, saadaan liikevoitto. Liikevoittoa tai liiketappiota kutsutaan liiketoiminnan perusriviksi.

Seuraavana ovat rahoitustoimen erät. Rahoitustuotoksi kirjataan esimerkiksi jos yritys on saanut tuottoja arvopapereista. Vastaavasti rahoituskuluiksi kirjataan vieraan pääoman käytöstä aiheutuneet kulut eli korot ja muut rahoituskulut. Rahoituserien jälkeen huomioidaan satunnaiset erät eli erät jotka ovat kertaluonteisia ja johtuvat muusta kuin säännöllisestä liiketoiminnasta. Tilinpäätössiirrot liittyvät tuloksenjärjestelyyn eivätkä näin ollen ole menoja eivätkä tuloja. (Salmi 2006, 33.)

Salmi (2006, 33) mainitsee, että yrityksen tulosta voidaan säädellä tilinpäätössiirtojen avulla. Tilinpäätössiirtoja lisäämällä tulos pienenee ja niitä purkamalla tulos kasvaa. Viimeisenä eränä tuloslaskelmassa ovat verot. Verojen vähentämisen jälkeen tuloslaskelman viimeiselle riville jää se osuus, minkä omistaja saa yrityksen tuotoista. Yrityksen tavoitteena on tehdä voittoa, tilikauden tulos kertoo miten siinä on onnistuttu. Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelma on kululajikohtainen ja siinä kulut esitetään kululajeittain.

Edellisissä kappaleissa käsiteltiin tilinpäätöksen virallista tuloslaskelmaa yleisesti. Tässä kappaleessa perehdytään tuloslaskelmaan tehtäviin oikaisuihin. Tilinpäätöksistä tehtävät oikaisut ovat pakollisia ennen kuin esimerkiksi tuloslaskelmaa voi käyttää analysoinnin apuna. Tämä johtuu siitä, että oikaisun avulla yritykset saadaan vertailukelpoiksi keskenään. Oikaisutarve on huomattavasti vähentynyt vuoden 1997 kirjanpitolain ja -asetuksen uusimisen myötä, jolloin tilinpäätöksen tekemistä tiukennettiin. Ennen lain uudistusta oli tilinpäätöksiä mahdollista muokata mm. varauksilla ja poistoilla ja varauksilla.

Sekä oikaistussa, että virallisessa tuloslaskelmassa liikevaihdolla tarkoitetaan samaa asiaa eli varsinaisen toiminnan tuotteiden tai palvelujen myyntituotoista on vähennetty arvonnisävero, annetut alennukset ja muut välittömät verot. (Niskanen & Niskanen 2003, 62.) Yritystutkimus Ry:n (2011, 18–19) mukaan tuotot, jotka ovat yhteydessä varsinaiseen liiketoimintaan, mutta eivät kuulu liikevaihtoon sisällytetään liiketoiminnan muihin tuottoihin. Esimerkiksi käyttöomaisuuden myyntivoitot vuokratuotot, muilta yrityksiltä perityt korvaukset sekä saadut avustukset (työllistämisen- ja EU-tuet tutkimus-, tuotekehitys) kuuluisivat liiketoiminnan muihin tuottoihin. Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelmassa ei tuottojen osalta ole tarvetta oikaisuihin.

Toinen kohta johon on syytä kiinnittää huomiota on liiketoiminnan muut tuotot, jos ne sisältävät tuloksen kannalta olennaisia kertaluonteisia tuottoja. Tilinpäätösten vertailta-

vuuden ja tunnuslukujen laskettavuuden kannalta nämä erät siirretään satunnaisiin tuottoihin ja niihin liittyvät kulut satunnaisiin kuluihin. (Yritystutkimus Ry 2011, 18–19.) Virallisen tuloslaskelman tilikauden ostoista saadaan suoraan aine ja tarvikekäytön luvut, rahtikulut, kurssierot ja arvonnisäverot ovat näistä jo valmiiksi vähennetty. Ulkopuoliset palvelut ovat yrityksen ulkopuolisilta hankittavia palveluita, jotka liittyvät olennaisilta osin tuotantoon tai myyntiin. Esimerkkinä Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelmasta ovat ulkopuoliset konsultointipalvelut ja henkilöstövuokrauspalvelun kulut. Kiinteät palvelut esim. kirjanpito ja tilintarkastuspalkkiot eli hallintoon liittyvät, eivät kuulu tähän ryhmään, vaan muihin kuluihin. (Yritystutkimus Ry 2011, 19.)

Henkilöstökulut jaetaan kahteen erään, palkkoihin ja palkkioihin sekä palkan perusteella laskettaviin pakollisiin kuluihin (sosiaaliturvamaksut, eläkkeet, eläkevakuutusmaksut ja pakolliset vakuutusmaksut). Muihin kuluihin kuuluvat vapaaehtoiset henkilöstökulut kuten, päivärahat, kilometrikorvaukset, luontoisedut. (Niskanen & Niskanen 2003, 32.) Kaikki ne erät, joita ei ole erikseen eritelty virallisessa tuloslaskelmassa ovat muita kuluja. Näihin luetaan esimerkiksi, vuokrat, mainos- ja markkinointi, hallinnon kulut, tietoliikenne ja pankkien palvelumaksut sekä luottotappiot ja myyntiprovisiot. Oikaisu koskee niitä eriä, jotka olennaisuuden periaatteella luetaan liiketoimintaan kuulumattomiin satunnaisiin, kertaluonteisiin eriin. Näitä vastaavat tuotot kun siirretään satunnaisiin tuottoihin, on tehty oikaisu. (Yritystutkimus Ry 2011, 21.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa lasketaan virallisesta tuloslaskelmasta poiketen välitulos nimeltä käyttökate. Käyttökate on arvo, joka liikevaihdosta jää jäljelle, kun siitä vähennetään liikevaihtoa vastaavat menot. (Niskanen & Niskanen 2003, 65.) Pysyvien vastaavien hankintamenoista sekä niiden arvioidusta taloudellisesta käyttöajasta lasketaan suunnitelman mukaiset poistot. Kirjanpitolautakunta antaa suosituksia poistoajoista. Mikäli tuloslaskelmassa on käytetty KILA:n suosituksia ylittäviä poistoja, ne oikaistaan käyttäen EVL:n maksimipoistoja. ja sama määrä lisätään myös oikaistun tuloslaskelman erään muut tuloksen oikaisut. (Yritystutkimus Ry 2011, 22.)

Yritystutkimus Ry:n (2011, 24) mukaan tuloslaskelmassa rahoitustuotot ja -kulut jaetaan seitsemään ryhmään. Raha-, luotto-, vakuutuslaitoksille tai muille luotonantajille tilitettyjä vieraan pääoman kulut ovat korkokuluja. Näiden erien jälkeen tuloslaskelmassa on välitulos eli voitto ennen satunnaisia eriä. Jos virallinen tuloslaskelma sisältää joitakin satunnaisia tuottoja tai kuluja jotka eivät täytä periaatteita ollen kertaluonteisia ja suuruudeltaan olennaisia, siirretään ne liiketoiminnan kuluihin. Välittömät verot eritte-

levät tuloverot sekä muut välittömät verot. Oikaisu kohdistuu aikaisemmilta tilikausilta saatuihin veronpalautuksiin tai maksettuihin lisäveroihin, jotka kuuluvat satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin. (Yritystutkimus Ry 2011, 25–26.)

3.3 Tase

Tase kertoo yrityksen taloudellisen aseman tilinpäätöspäivänä. Lähtökohtaisesti taseen sisältö on kaikille liiketoimintaa harjoittaville yrityksille lähtökohtaisesti sama. Pienille kirjanpitovelvollisille kirjanpitoasetus 1:7 § mahdollistaa kuitenkin taseen esittämisen lyhennettynä. Ilman erityistä syytä taseen esittämistapaa ei saa muuttaa. (Rekola – Nieminen 2013, 49.)

Tase-erien selventämiseksi on välillä tarpeen laatia tase yksityiskohtaisemmin kuin kaavat esittävät. Taseesta nähdään yrityksen varat eli omaisuuden sekä varallisuuden lähteet ja määrät. Taseen eri puolista käytetään nimityksiä vastaavaa ja vastattavaa. Kuvio 5 näkyy, että taseen vastaavaa -puolella esitetään yrityksen varat ja vastattavaa -puolella oma ja vieras pääoma. (Niskanen & Niskanen 2003, 38 -39.)

VASTAAVAA
Pysyvät vastaavat
Aineettomat hyödykkeet
Aineelliset hyödykkeet
Sijoitukset
Vaihtuvat vastaavat
Vaihto-omaisuus
Saamiset
Rahoitusarvopaperit
Rahat ja pankkisaamiset
Yhteensä
VASTATTAVAA
Oma pääoma
Tilinpäätössiirrot
Pakolliset varaukset
Vieras pääoma
Yhteensä

Kuvio 5. Tasekaavan pääkohdat (Kinnunen ym. 2002, 60).

Yrityksen varallisuus näkyy taseen vastaavaa — puolella. Tämä puoli jaetaan vielä pysyviin vastaaviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvät vastaavat ovat yrityksen pysyvää omaisuutta, ja ne tuottavat tuloa useana tilikautena. Ne voidaan jakaa aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoituksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 40.)

Niskanen (2003, 40) mukaan aineettomat hyödykkeet ovat aineetonta eli immateriaalista omaisuutta ja ne jaotellaan edelleen perustamismenoihin, tutkimusmenoihin, kehittämismenoihin, aineettomiin oikeuksiin sekä liikearvoon. Aineettomia hyödykkeitä voidaan merkitä tuloslaskelmaan kuluksi tai aktivoida taseeseen, jolloin niistä tehdään suunnitelman mukainen poisto. Taseeseen aktivoiminen edellyttää kuitenkin, että niihin liittyy tulonodotuksia.

Aineelliset hyödykkeet ovat käyttöomaisuutta, jotka jaotellaan maa- ja vesialueisiin, rakennuksiin, koneisiin ja kalustoon, muihin aineellisiin hyödykkeisiin sekä keskeneräisiin hankintoihin ja ennakkomaksuihin. Aineellisista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot. Näissä on kuitenkin poikkeuksena on ns. kulumattoman käyttöomaisuus kuten maa-alue, josta ei tehdä lainkaan poistoja. Sijoitukset muodostuvat osakkeista, osuuksista sekä saamisista. Edellä mainituista ei yleisesti ottaen tehdä poistoja, sillä ne ovat kulumatonta käyttöomaisuutta. (Niskanen & Niskanen 2003, 42-43.)

Vaihtuvat vastaavat muodostuvat vaihto-omaisuudesta, saamisista, rahoitusarvopapereista sekä rahoista ja pankkisaamisista. Vaihto-omaisuudella tarkoitetaan hyödykkeitä, jotka sellaisenaan tai jalostettuina luovutetaan kulutukseen eli kaikenlaiset varastot ovat näitä. Saamia ovat mm. myyntisaamiset, lainasaamiset ja siirtosaamiset. Pitkäaikaiset saamiset erääntyvät yli vuoden kuluttua ja lyhytaikaiset saamiset alle vuoden sisällä. (Niskanen & Niskanen, 2003, 44.) Osakkeet ja muut arvopaperit ovat muita rahoitusarvopapereita. Rahat ovat varoja yrityksen kassassa ja pankkisaamisista puhuttaessa tarkoitetaan pankkitilillä olevia rahoja. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 83 - 85.)

Taseen vastattavalla -puolella on yrityksen pääomat. Ne jaetaan neljään eri pääryhmään: omaan pääomaan, vieraaseen pääomaan, tilinpäätössiirtojen kertymään sekä pakollisiin varauksiin. Oma pääoma koostuu yritykseen sijoitetusta omasta pääomasta. Omaa pääomaa voivat olla myös erilaiset rahastot esimerkiksi ylikurssirahastot. Tili-

kauden voitto sekä aikaisempien tilikausien voitot esitetään myös omassa pääomassa.. (Alhola & Lauslahti 2005, 148.)

Pakolliset varaukset eroavat veloista sillä, että vastaisen menon tarkkaa määrää ei tunneta. Näin ollen erä merkitään taseen pakolliseksi varaukseksi. Taseessa vieras pääoma jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin velkoihin. Molemmista tulee taseessa esittää yksitoista eri erää. Nämä eriä ovat mm. lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, ostovelat ja siirtovelat. (Kinnunen ym.2002, 68–69.)

Verrattuna viralliseen taseeseen oikaistussa taseessa on esimerkiksi tulevien leasingmaksujen määrää esittävä erä leasingvastuukanta, jota ei virallisesta taseesta löydy. Oikaistussa taseessa myös yhdistellään virallisen taseen eri eriä. (Niskanen & Niskanen 2003, 75.) Aineellisia hyödykkeitä ovat maa- ja vesialueet, koneet ja kalusto, rakennukset ja rakennelmat sekä muut aineelliset hyödykkeet. (Yritystutkimus Ry 2011, 33) Esimerkiksi Siivous Hokkanen Oy: n taseessa kalustossa on lattianpesu- ja kiillotuskoneet.

Maa- ja metsäalueet, tontit sekä vesialueet lukeutuvat maa ja vesialueisiin. Rakennuksiin kuuluvat tehdasrakennukset, toimistorakennukset, varastot sekä myymälät ja muut rakennelmat. Edellä mainitut eivät vaadi oikaisuja ja ne voidaan suoraan poimia virallisesta taseesta. Yritystutkimus Ry:n (2011, 33–34) mukaan oikaistua tasetta varten yhdistellään taseesta saatavat erät, ennakkomaksut, muut aineelliset hyödykkeet ja keskeneräiset hankinnat.

Oikaistussa taseessa lyhytaikaiset saamiset jakaantuvat myyntisaamisiin ja muihin saamisiin. Myyntisaamiset ovat ulkopuolisille myytyjen tuotteiden tai palvelujen arvojen määrä, joista ei vielä ole saatu suoritusta. Oikaistuun taseeseen on yhdistely virallisen taseen erät, lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset, jotka yhdessä muodostavat muut saamiset. Etukäteen suoritettut, tulevaan tilikauteen kuuluvat menot tai päättyneen tilikauden tulot joista ei vielä ole saatu suoritusta, osatuloutusten kertymä sekä laskennalliset verosaamiset ovat siirtosaamisia. Oikaisu kohdistuu saamisiin sisältyvään osinkotuloon, joka poistetaan saamisista ja omasta pääomasta. Rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset yhdistetään ja niistä tulee rahoitusarvopaperit sekä rahat. (Yritystutkimus Ry 2011, 38–39.)

Omassa pääomassa saattaa olla myös muita rahastoja ja kertyneitä voittovaroja, näihin ei tarvitse tehdä oikaisuja. Tilikauden voitto voidaan ottaa suoraan virallisen tuloslaskelman kohdasta tilikauden voitto (Yritystutkimus Ry 2011, 42.) Osakeyhtiö on kirjanpitolain mukaan oikeutettu jakamaan varojaan osinkona, mikäli varojen jakaminen ei heikennä yhtiön maksukykyisyyttä (Yritystutkimus Ry 2011, 40). Siivous Hokkanen Oy on jakanut vuosien 2007, 2008, 2009 ja 2010 aikana osinkoa nämä tulee vähentää edellisen tilikauden tuloksesta.

Viimeistään vuoden sisällä erääntyvä lyhytaikainen vieras pääoma on velkaa. Virallisesta taseesta saadaan saadut ennakot, mutta ostovelkoihin sisältyvä osamaksuvelat siirretään lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Palkat, lomapalkkavelat, vakuutusmaksut, vuokrat, korot ja etukäteen saadut korko- ja vuokratulot lukeutuvat muihin korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin. (Yritystutkimus Ry 2011, 44–46.)

3.4 Liitetiedot

Leppiniemi ja Kykkänen (2005, 156) toteavat, että liitetiedot ovat yksi osa tilinpäätöstä ja niiden tehtävänä on varmistaa, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Ne antavat täydentävää tietoa tuloslaskelmasta, taseesta ja rahoituslaskelmasta. Kirjanpitoasetuksessa on ryhmitelty liitetiedot tilinpäätöksen laatimista koskeviin liitetietoihin, tuloslaskelmaa ja taseen vastaavia koskeviin liitetietoihin. Lisäksi on ryhmitelty tuloveroja, vakuuksia ja vastuusitoumuksia, lähipiiriliiketoimia, henkilöstön ja toimielinten jäseniä, tilintarkastajan palkkioita, muissa yrityksissä oleviin omistuksiin ja konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskeviin liitetiedot erikseen. Sisällyttäessään erityislainsäädännössä määrätyt tiedot liitetietoihin pienet yritykset voivat esittää liitetietonsa lyhennettyinä ja niiden ei tarvitse laatia toimintakertomusta.

Rekola-Niemisen (2012, 171) mukaan pieneksi kirjanpitovelvolliseksi yritys voidaan lukea silloin jos päättyneellä tai välittömästi sitä edeltäneeltä tilikaudelta ei täyty kaksi kolmesta kriteeristä. Kriteerit ovat liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on 7 300 000 euroa, taseen loppusumma on 3 650 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin 50 henkilöä. Siivous Hokkanen Oy on pieni kirjanpitovelvollinen ja yrityksen liitetiedoissa on ilmoitettu tilinpäätöksen liitetiedot, jossa on käyty läpi noudatetut arvostusperusteet ja menetelmät. Toimintakertomuksen liitetiedoissa on hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä, sekä tuloslaskelmaa koskevat tiedot, joka sisältävät selvityksen suunnitelman mukaisten poistojen perusteista. Henkilöstön määrä tilikauden aikana on henki-

löstön liitetiedoissa ja tasetta koskevat liitetiedot, jossa on oman pääoman erittely sekä erittely voitonjako kelpoisista varoista. (Siivous Hokkanen Oy, Liitetiedot, 2012)

3.5 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma mittaa nettokassavirran määrää tilikaudenaikana eli toisin sanoen mikä on kassaan maksujen ja kassasta maksujen välinen erotus tilikauden aikana. Rahoituslaskelma on pakollinen julkisesti noteerattujen yhtiöiden lisäksi vain ns. suurille osakeyhtiöille ja osuuskunnille. Kaikki yritykset voivat kuitenkin sisällyttää rahoituslaskelman tilinpäätökseen niin halutessaan. (Seppänen 2011, 52.)

Seppäsen (2011, 53) mukaan rahoituslaskelma kannattaa laatia kolmesta yrityksen keskeisiä toimintoja vastaavasta osasta, jotta laskelmasta saadaan mahdollisimman hyödyllistä tietoa. Nämä toiminnot ovat liiketoiminnan-, rahoituksen sekä investointien nettorahavirrat. Liiketoiminnan rahavirta muodostuu tilikauden aikana tapahtuneista operatiivisen toiminnan kassaan maksuista ja kassasta maksuista. Tehdyt investoinnit näkyvät investointien rahavirroissa, jotka osoittavat pitkäaikaisten investointien kassasta maksut. Rahoituksen rahavirroista näkee miten yritys on rahoittanut toimintaansa eli vieraan ja oman pääoman muutokset kuluneella tilikaudella. (Seppänen 2011, 55.)

3.6 Toimintakertomus

Vuonna 2004 voimaan tullut kirjanpitolainsäädäntömuutos aiheutti sen, että toimintakertomus on eriytetty tilinpäätöksestä, mutta se liitetään tilinpäätökseen. Pienten kirjanpitovelvollisten ei tarvitse laatia toimintakertomusta. (Kinnunen ym. 2002, 25.) KILLA:n yleisohjeen mukaan pieni kirjanpitovelvollinen saattaa kuitenkin katsoa toimintakertomuksen laatimisen tarpeelliseksi, jotta toiminnan tuloksesta ja yhtiön taloudellisesta asemasta saa oikean ja riittävän kuvan. Kohdat 1- 4 on esitettävä vapaaehtoisesti laaditussa toimintakertomuksessa. Tämä tarkoittaa, ettei vapaaehtoisesti laaditussa toimintakertomuksessa saa esittää vain vapaasti valittuja tietoja.

Kirjanpitolautakunnan lausunnossa 2007/1794 todetaan kuitenkin, että pieni kirjanpitovelvollinen voi oikean ja riittävän kuvan antamiseksi esittää yksittäisiä kohtiin 5-10 sisältyviä tietoja, jos muut tiedot ovat oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta epäolennaisia. Kirjanpitovelvollinen voi esittää tietoja esimerkiksi merkittävimmistä riskeistä

ja epävarmuustekijöistä ja jättää kohdissa 6-10 luetellut tiedot esittämättä, jolleivät ne ole olennaisia oikean riittävän kuvan antamiseksi. (Kirjanpitolautakunta 2007, 1794.) Seuraavaksi tässä tutkimuksessa tarkastellaan Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelman eriä, joita tutkittavan yrityksen osalta on tarkistettava ja tarvittaessa oikaistava.

4 Siivous Hokkanen Oy:n oikaistu tuloslaskelma ja tase

4.1 Tuloslaskelman oikaisut

Tuloslaskelman oikaiseminen aloitetaan liikevaihdon määräyksestä. Virallisen ja oikaistun tuloslaskelman liikevaihto on yrityksessä sama. Jos Siivous Hokkanen Oy:llä olisi annettuja alennuksia, ne vähennettäisiin verottomasta myynnistä. Oikaistun liiketoiminnan tuotot yhteensä ovat yhtäläisiä liikevaihdon kanssa, sillä liiketoiminnan muita tuottoja ei ole. Kuten aikaisemmin jo todettiin aine ja tarvikekäyttö saadaan suoraan virallisen tuloslaskelman erästä ostot tilikauden aikana (ostot + käyttötarvikkeet + lisä- ja apuaineet).

Laajasta tuloslaskelmasta saadaan ulkopuolisten palvelujen summa. Palkat ja henkilösivukulujen eläkekulut sekä muut henkilösivukulut on sisällytetty virallisesta tuloslaskelmasta oikaistussa tuloslaskelmassa henkilöstökuluihin. Omistaja on nostanut itselleen palkkaa, joten laskennallista palkkakorjausta ei tarvitse tehdä. Liiketoiminnan muita kuluja ei ole tarvetta oikaista, koska ne eivät sisällä liiketoiminnan kannalta olennaisia satunnaisia kuluja. Seuraavaksi tarkastelemme Siivous Hokkanen Oy:n oikaistua tuloslaskelmaa.

Taulukko 1. Siivous Hokkanen Oy:n oikaistu tuloslaskelma vuosina 2007 – 2011, €.

	2007	2008	2009	2010	2011
LIKEVAIHTO	159 750,76	146 168,80	143 636,58	164 737,51	161 352,57
LIIKETOIMINNAN TUOTOT					
YHTEENSÄ	159 750,76	146 168,80	143 636,58	164 737,51	161 352,57
Aine- ja tarvike- käyttö	-3 362,45	-2 431,94	-3 096,56	-1 258,10	-1 961,24
Ulkopuoliset palve- lut	0	-380	0	-1230,25	-1295
Henkilöstökulut	-112 762	-112 232,13	-104 026,38	-125 921,90	-137 484,04
Liiketoiminnan muut kulut	-22 548,05	-25 133,97	-17 414,93	-23 775,44	-15 523,79
KÄYTTÖKATE	21 078,26	5 990,76	19 098,71	12 551,82	5 088,50
Suunnitelman mu- kaiset poistot	-2 121,22	-1 590,92	-1 988,19	-1 491,14	-1118,35
LIKETULOS	18 957,37	4 399,84	17 110,52	11 060,68	3 970,15
Muut korko- ja ra- hoitustuotot	34,87	97,79	95,59	87,11	23,95
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-47,51	-81,89	-290,93	-1 134,72	-322,14
Välittömät verot	-5017,65	-1036,2	-4454,96	-2705,7	-1024,88
NETTOTULOS	13 927,08	3 379,54	12 460,22	7 307,37	2 647,08
Satunnaiset kulut		-334,15	-38,33	-96,53	-875,86
KOKONAISTULOS	13 927,08	3 045,39	12 421,89	7 210,84	1 771,22
Vapaaehtoisten varausten lisäys /vähennys					
TILIKAUDEN TU- LOS	13 927,08	3 045,39	12 421,89	7 210,84	1 771,22

Taulukosta 1 näemme, että oikaistussa tuloslaskelmassa esiintyy ennen poistoja välitulo, käyttökate. Suunnitelmanmukaisissa poistoissa yritys on käyttänyt 25 prosentin menojäännös-poistoa. Arvon alentumisia ei esiinny pysyvien tai vaihtuvien vastaavien kohdalla. Oikaisuja ei tarvitse myöskään tehdä pankkitileistä kertyneistä korkotuotoista eikä ostovelosta. Välittömät verot syntyvät tuloveroihin sisältyvästä ennakkoverosta joka siirtyy oikaistussa tuloslaskelmassa ylöspäin. Jäännösverot siirretään satunnaisiin kuluihin ja tämän jälkeen lasketaan nettotulos.

Satunnaisten tuottojen tai kulujen kuten tässä tapauksessa jälkeen päästään suoraan kokonaistulokseen. Varausten muutos erä muuttuu oikaisussa tuloslaskelmassa eräksi vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys -eräksi. Tämä vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys ei aiheuta tarkasteltavan yrityksen tuloslaskelmaan oikaisu tarvetta, koska heillä ei näitä varauksia ole.

4.2 Taseen oikaisut

Siivous Hokkanen Oy:n oikaistu tase alkaa pysyvien vastaavien koneista ja kalustosta. Nämä siirretään virallisesta taseesta ilman oikaisuja. Muita pysyviä vastaavia ei yrityksen tilinpäätöstiedoissa esiinny. Yrityksen myyntisaamiset ja muut saamiset ovat vaihtuvissa vastaavissa. Oikaistaessa virallisessa taseessa oleva siirtosaamisten erä muutetaan oikaisussa taseessa muut saamiset eräksi.

Lyhytaikaiset saamiset on välitulos, johon on yhdistetty myyntisaamiset ja muut saamiset. Yritystutkimus Ry:n (2011, 35) mukaan osakeyhtiöllä voi olla lainasaamisia henkilöomistajiltaan. Jos lainasaldo on muuttumaton tai kasvava, yrityksen taloudellinen tila heikko, omistaja ei nosta palkkaa tai osinkoja yrityksestä tai lainasaaminen on erittäin epälikvidi, se oikaistaan pois saamisista ja omasta pääomasta. Siivous Hokkanen Oy:llä on henkilöomistajan laina muissa saamisissa.

Oikaisuun ei kuitenkaan ole tarvetta, sillä omistaja nostaa itselleen palkkaa ja osinkoja on jaettu useampana vuotena. Lainasta on tehty myös takaisinmaksusuunnitelma seuraavalle neljälle vuodelle (Hokkanen 2012). Edellä mainittujen asioiden valossa lainaa ei voida pitää erityisen epälikvidinä, joten erä yhdistetään lyhyt aikaisiin saamisiin. Oikaisulle ei ole tarvetta rahat ja rahoitusarvopaperi erässä, sillä erä sisältää yrityksen rahat ja pankkisaamiset. Johon ei kohdistu oikaisua. Lopuksi lasketaan yhteen vastaavaa puolen pysyvät ja vaihtuvat vastaavat.

Oma pääoma koostuu oikaistussa taseessa peruspääomasta ja tilikauden tuloksesta. Peruspääoma tilikauden alussa ja tilikauden voitto saadaan suoraan virallisesta taseesta. Oikaistussa taseessa erä kertyneet voittovarot on aikaisempien tilikausien voitot ja tappiot, joista on vähennetty maksetut osingot. Siivous Hokkanen Oy on maksanut osinkoja vuosina 2007 (20 000 €), 2008 (15 000 €), 2009 (3 000 €) ja 2010 (10 000 €) nämä on vähennetty aikaisempien tilikausien voitoista. Virallisesta taseesta yhdistellään ja uudelleen nimetään eriä aivan samalla tavalla kuin aikaisemmin tuloslaskelman kohdalla. Vieraassa pääomassa yrityksellä on ainoastaan ostovelkoja ja muita korottomia lyhytaikaisia velkoja. Oikaisussa muut lyhytaikaiset velat nimetään oikaisussa muihin korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin. Velkoihin on yhdistelty ennakonpidätysvelat, sotuvelat ja alv-velat. Nämä erät eivät tarvitse oikaisutoimenpiteitä. Siivous Hokkanen Oy:n oikaistu tase on havainnollistettu taulukkoon 2.

Taulukko 2. Siivous Hokkanen Oy:n oikaistu tase.

PYSYVÄT VASTAAVAT	2007	2008	2009	2010	2011
Koneet ja kalusto	6363,64	4772,72	5964,53	4473,39	3355,04
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6363,64	4772,72	5964,53	4473,39	3355,04
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Myyntisaamiset	542,3	1590,27	2140,2	2126,5	2308,55
Muut saamiset	34543,44	40962,68	22488,03	42400,00	56795,46
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	35085,74	42552,95	24628,23	44526,5	59104,01
Rahat ja rahoitusarvopaperit	9737,34	4189,32	10334,92	13461,45	2651,4
VASTAAVAA YHTEENSÄ	51186,72	51514,99	40927,68	62461,34	65110,45
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	8000	8000	8000	8000	8000
Muut rahastot					
Edellisten tilikausien tulos	16377,89	27304,97	20350,36	32772,24	39983,08
Tilikauden tulos	13927,08	3045,39	2421,88	7210,84	1771,22
Taseen oma pääoma yhteensä	38304,97	38350,36	30772,24	47983,08	49754,3
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yhteensä					
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yhteensä	38304,97	38350,36	30772,24	47983,08	49754,3
VIERAS PÄÄOMA					
Ostovelat	1245,51	0	0	0	0
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	11636,24	13164,63	10155,44	14478,26	15356,15
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	12881,75	13164,63	10155,44	14478,26	15356,15
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	12881,75	13641,63	10155,44	14478,26	15356,15
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	51186,72	51514,99	40927,68	62461,34	65110,45

5 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut

5.1 Tunnuslukujen luokittelu ja vertailu yrityksen toimialaan nähden

Niskaset (2003, 111) toteavat, että tilinpäätöksessä tunnusluvut esitetään pääasiassa suhdelukumuotoisina eli ne suhteutetaan johonkin toiseen tilinpäätöserään kuten liikevaihtoon tai taseen loppusummaan yksi tilinpäätöksen erä kerrallaan. Proportionaalisuus tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kannattavuutta mittavaa tunnusluvun on annettava yhtä kannattaville yrityksille sama arvo suuruusluokasta riippumatta. Yritystutkimus Ry (2011, 60–66) jakaa tunnusluvut kannattavuuden, rahoituksen sekä muiden tunnuslukujen luokkiin. Rahoituksen tunnusluvut on lisäksi jaoteltu pääomarakennetta sekä rahoituksen riittävyttä kuvaaviin tunnuslukuluokkiin. Kaikkien luvussa 5 esiintyvien tunnuslukujen kaavat ja niissä käytetyt Siivous Hokkanen Oy:n tilinpäätöksistä saadut numeeriset arvot löytyvät opinnäytetyön liitteistä (liite 3).

Tunnuslukuja voidaan vertailla myös käyttäen samaan aikaan aikasarja-analyysiä sekä ajallista poikkileikkausanalyysiä. Tällöin tunnuslukujen arvoja verrataan samalla yrityksen aikaisempiin tunnuslukuihin ja toimialan tunnuslukuihin. Toimialavertailussa yrityksen tunnuslukuja verrataan saman vuoden toimialan keskiarvoon ja otetaan myös huomioon alalla tapahtuneet yleiset muutokset. Jotta toiminnalliset erot pystytään minimoimaan, on toimiala valittava mahdollisimman yksityiskohtaisesti. (Niskanen & Niskanen 2003, 197.)

Yleisimmin käytössä oleva menetelmä toimialaraportoinnin julkaisuissa on kvartiilijako. Tämä tarkoittaa sitä, että toimialan yritykset jaetaan alakvartiileihin, mediaaneihin ja yläkvartiileihin tunnuslukujen perusteella. Yritykset asetetaan paremmuusjärjestyksen saatujen tulosten perusteella. Joukko jaetaan neljänneksiin eli kvartiileihin. Mediaaniarvo on sijoittunut tarkastelujoukossa keskelle. Alakvartiileissa olevat arvot ovat tarkasteltavan neljänneksen huonoimmin sijoittuneita lukuja ja yläkvartiilit neljännesjoukon parhaimpiin sijoittuneita lukuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 202.)

5.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Yrityksen kannattavuutta tarkasteltaessa katsotaan, että onko yrityksellä kykyä tuottaa liiketoiminnallaan enemmän tuloja kuin tulojen hankkimiseen on mennyt menoja. Ja-

kamalla yrityksen tilikauden tuotot yritystoiminnan sitoman pääoman määrällä voidaan mitata yrityksen kannattavuutta. (Kallunki & Kytönen 2002, 74.)

Absoluuttinen kannattavuus on yritysten tuottojen ja tilikaudelle jaksotettujen menojen välinen erotus. Absoluuttisen kannattavuuden mittareita ovat esimerkiksi nettotulos tai liikevoitto. Tilinpäätösanalyysissä kannattavuutta mitataan yleensä koko yrityksen tasolla. Tilinpäätösanalyysin tunnusluvuilla mitataan ensisijaisesti lyhyen aikavälin kannattavuutta. Pitkän aikavälin kannattavuutta voidaan tarkastella vertailemalla useiden vuosien analyysituloksia. (Niskanen & Niskanen 2003, 112.) Kannattavuuden tunnuslukuja ovat käyttökateprosentti, liikevoittoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti, oman pääoman tuottoprosentti ja nettotulos (Vilkkumaa 2010, 44).

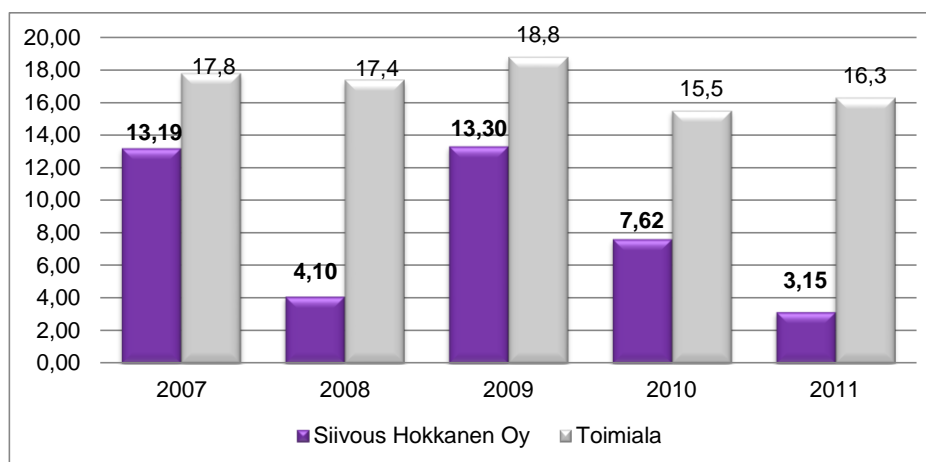
5.2.1 Käyttökateprosentti

Yrityksen voittoa ennen poistojen vähentämistä kutsutaan käyttökatteeksi. Se kertoo siis, kuinka paljon myyntituloista yritykselle jää varsinaiseen liiketoimintaan liittyvien kustannusten vähentämisen jälkeen. Käyttökateprosentti saadaan kun liikevoittoon lisätään poistot sekä arvonalentumiset ja sen jälkeen jaetaan liikevaihdolla. Käyttökateprosentti kertoo siis, kuinka paljon yrityksellä on käyttökate suhteessa liikevaihtoon. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 163.) Lehtosen (2002, 317.) mukaan käyttökatevertailua voi tehdä myös toimialan keskimääräisiin arvoihin, sillä se on toimialasidonnainen tunnusluku.

Käyttökateprosentille ei ole olemassa yleispätevää tavoitearvoa. Arvioitaessa käyttökateprosentin riittävyttä toimialan lisäksi on otettava huomioon vieraan pääoman rahoituskulujen määrä sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistovaatimukset. (Yritystutkimus Ry 2011, 61.)

Kuviosta 6 nähdään, että toimialan käyttökateprosentin keskiarvo on tarkastelujakson aikana ollut melko tasainen, se on vaihdellut 15,5 prosentin ja 18,8 prosentin välillä. Viiden vuoden aikana muutosta on ollut 3,3 prosenttia. Verrattuna toimialan vuotta 2011 vuoteen 2010 nousua on tapahtunut 0,8 prosenttia. Siivous Hokkasen käyttökateprosentissa on huomattavasti enemmän muutoksia. Vuosien 2007, 2009 ja 2010 lukuja voidaan pitää keskinkertaisina, sillä ne sijoittuvat toimialaan vertailtaessa alakvartiiliin ja mediaanin välille. Vuonna 2008 tunnusluku on huono (4,10 %) ja se jää toimialan alakvartiiliin alapuolelle lähes 4 prosenttia. Viimeisenä tarkasteluvuotena eli vuon-

na 2011 (3,15 %) on tunnusluku toimialan alakvartiilin alapuolella ja se on tippunut yli 10 prosenttia vuodesta 2007. Käyttökateprosenttia voidaan pitää jo erittäin huonona.

Kuvio 6. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan käyttökateprosentin kehitysvuosina 2007 - 2011.

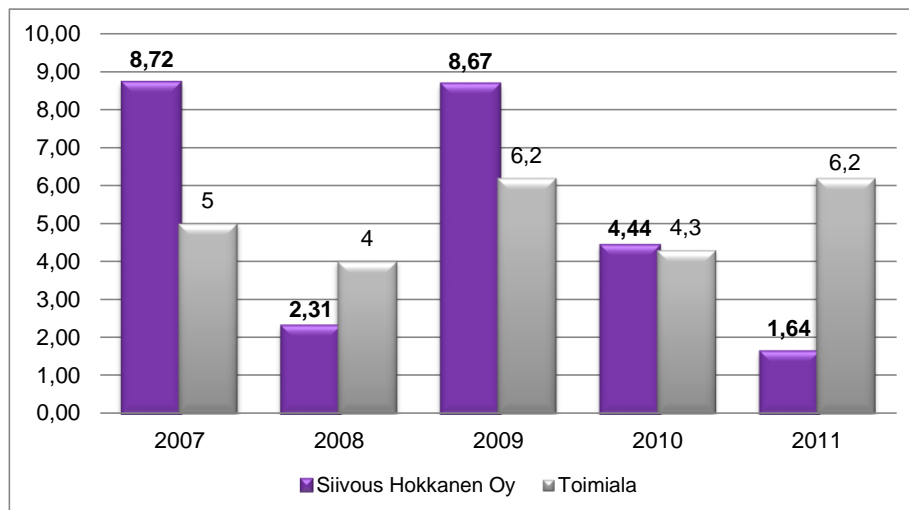
5.2.2 Liiketulosprosentti

Virallisen tuloslaskelman ensimmäinen kateprosentti on liikevoitto. Se on varsinaisen liiketoiminnan tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja voitonjakoa. Liiketulosprosentti saadaan kun liiketulos jaetaan liiketoiminnan tuotoilla yhteensä ja kerrotaan sadalla. Tunnusluku soveltuu yksittäisen yrityksen kannattavuuden seurantaan sekä toimialan sisällä tehtävään vertailuun. Mikäli yritysten pääomavaltaisuudessa on eroja, liiketulosprosentti vertailukelpoisuudeltaan käyttökateprosenttia parempi. Tunnusluku sopii hyvin myös pienen yrityksen käyttöön jos poistot ovat perustuneet elinkeinoverotuksen maksimipoistoihin. (Lehtonen 2002, 317.)

Vilkkumaan (2010, 47) mukaan tämä tunnusluku on toimialasidonnainen eli se osoittaa toimialan sisällä miten hyvin yritys on pärjännyt vertailtuna aikaisempiin vuosiin sekä yrityksen tason verrattuna muihin yrityksiin toimialalla. Vertailukohtana tai tavoitetasona käytetään toimialakohtaista tasoa, jolloin tunnusluku toimii hyvin kannattavuuden ja toiminnan tehokkuuden mittarina.

Yritystutkimus Ry (2011, 61) on antanut liiketulosprosenttia koskevat ohjeelliset arvot, jotka ovat: yli kymmenen prosenttia hyvä, viiden ja kymmenen prosentin välillä on tyy-

dyttävä ja alle viiden prosentin on heikko. Kuviossa 7 näkyy, että toimialalla liikutulosprosentti on ollut hyvä vuosina 2007, 2009 ja muina tarkasteluvuosina ollut tyydyttävällä tasolla. Vuodesta 2010 nousua vuoteen 2011 on 0,4 prosenttia.

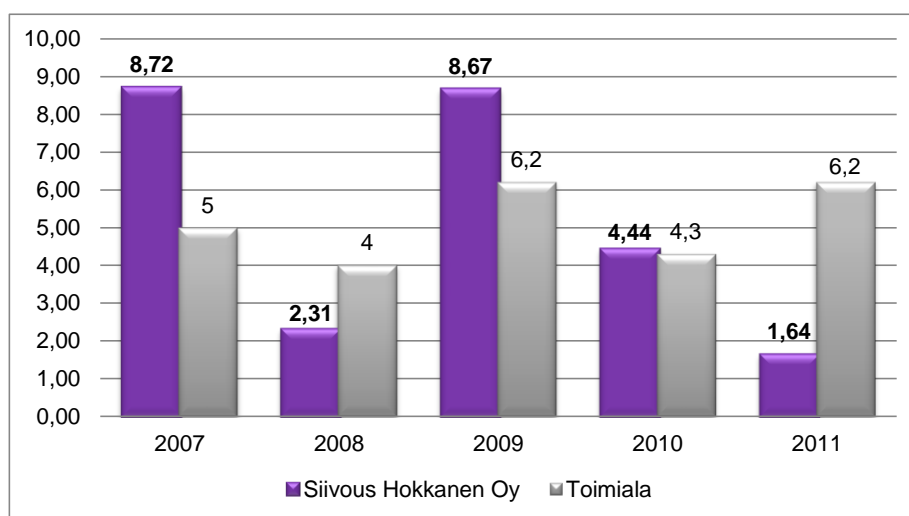
Kuvio 7. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan liikutulosprosentin kehitys vuosina 2007 – 2011.

Toimialaan verrattuna Siivous Hokkanen liikutulosprosenttia voidaan sanoa erittäin hyväksi vuonna 2007, sillä silloin tunnusluku on ollut jopa hieman toimialamediaanin yläpuolella. Yritykselle vuosi 2009 on ollut myös hyvä, mutta vuosien 2008 ja 2010 sekä 2011 tunnusluvut sijoittuvat toimialatilastossa alakvartaalin ja mediaanin väliin mikä tarkoittaa sitä, että ne ovat keskinkertaisia. Toimialaan nähden yritys on pärjännyt hyvin, mutta vuoden 2009 jälkeen liikutulosprosentin lasku osoittaa, että yrityksen kannattavuus ja toimintatehokkuus ovat laskeneet.

5.2.3 Nettotulosprosentti

Kannattavassa yrityksessä tämä tunnusluku on aina positiivinen. Nettotulosprosentti ei ole kovin toimiala sidonnainen ja sillä voidaan seurata liiketoiminnan onnistumista niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Kohtuullisen hyvä nettotulosprosentti on neljän ja viiden prosentin välissä, sillä silloin se ylittää kansantalouden tavanomaisen kasvuvauhdin. Nettotulosprosentti saadaan kun tilikauden voitto jaetaan liikevaihdolla ja saatu luku kerrotaan sadalla. (Vilkkumaa 2010, 47.)

Kuviossa 8 näkee, että toimialan nettotulosprosentin keskiarvo on koko tarkastelujakson ajan pysynyt hyvänä. Vuodesta 2010 toimialan keskiarvo on noussut 1,9 prosenttia vuoteen 2011 mennessä. Tämän luvun alussa mainittiin, että tunnusluvun tulee olla positiivinen ja siihen perustuen voidaan tehdä mielenkiintoinen päätelmä koskien toimialatilaston lukuja. Tarkasteluajanjakson aikana neljännes toimialan yrityksistä on ollut miinusmerkkisessä alakvartiilissa. Eli kohtalaisen monessa toimialatilastossa mukana olevassa yrityksessä toiminta on ollut kannattamatonta.

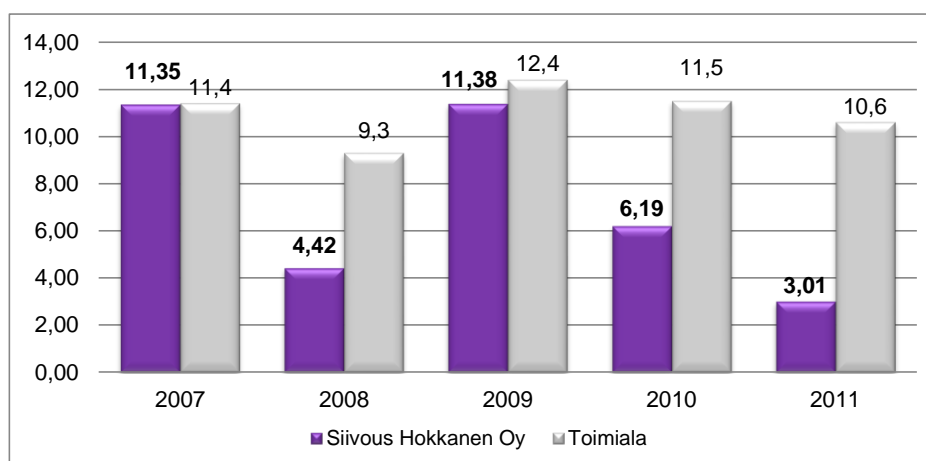
Kuvio 8. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan nettotulosprosentin kehitys vuosina 2007 - 2011.

Siivous Hokkasella nettotulosprosentti on pysynyt tarkastelujakson ajan positiivisena. Vuosina 2007 ja 2009 tunnusluku on ollut erinomainen ja vuonna 2010 vielä kohtuullisen hyvä. Vaikka vuosina 2008 ja 2011 tunnusluku asettuikin toimialan alakvartiilin ja mediaanin väliin ei tunnuslukua voida pitää hyvänä, sillä se ei ylitä kansantalouden realista kasvuvauhtia. Aivan kuten aikaisemmin liiketulosprosentin kohdalla tämänkin tunnusluvun lasku viimeisten kahden vuoden aika osoittaa, että yrityksen kannattavuus on heikentynyt. Toimialalla sen sijaan vuodesta 2010 vuoteen 2011 on tapahtunut nousua 1,9 prosenttia ja toimialanmediaani on ollut 2011 vuoden 2009 tasolla.

5.2.4 Rahoitustulosprosentti

Lehtosen (2002, 318–319) mukaan kun käyttökatteesta vähennetään rahoituskulut ja verot saadaan rahoitustulos. Nimensä mukaisesti se tarkoittaa tuloksesta syntyvää rahoitusvirtaa ja kuvastaa yrityksen kykyä hoitaa lainojen lyhennyksiä sekä tehdä korvausinvestointeja. Samoin kuin aikaisemmin nettotulosprosentin kohdalla myös rahoitustulosprosentin tulee olla positiivinen, jotta omistajalle ja omalle pääomalle jäisi tulosta. Tunnuslukuun vaikuttavat yrityksen kasvuvauhti, tavoiteltava pääomarakenne, pääomavaltaisuus sekä toiminnan kannattavuus. Rahoitustulos selviää kun nettotulokseen lisää viralliset poistot ja arvonalennukset (suunnitelman mukaiset poistot).

Rahoitustulosprosentin laskukaavan mukaan Siivous Hokkasen tunnusluvut ovat laskettu vähentämällä käyttökatteesta korko- ja muut rahoituskulut sekä verot ja tämän jälkeen lisätty poistot. Saatua tulos on kerrottu sadalla ja jaettu liikevaihdolla.

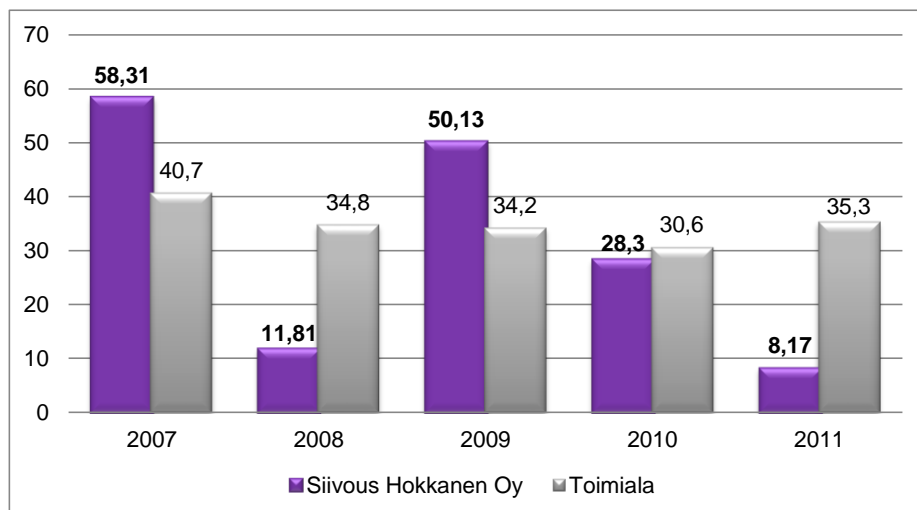
Kuvio 9. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialarahoitustulosprosentin kehitys vuosina 2007 - 2011.

Kuviossa 9 näkyy, että toimialalla rahoitustulosprosentin mediaani on pysynyt yli 10 prosentissa, lukuun ottamatta vuotta 2008, jolloin se oli 9,3 prosenttia. Siivous Hokkasen luvut ovat vuosina 2007 ja 2009 olleet toimialamediaanin yläpuolella, mutta eivät ole menneet yläkvartaalin yläpuolelle, joten niitä voidaan pitää keskinkertaisina. Vuonna 2008 ja 2010 tunnusluvut ovat myös sijoittuneet toimialan alakvartaalin ja mediaani väliin, ollen näin keskinkertaisia. Vuonna 2011 (3,01 %) yrityksen tunnusluvun arvoa voidaan pitää huonona, sillä se on alle toimialan alakvartiilin.

5.2.5 Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Yritystutkimus Ry:n (2011, 65) mukaan sijoitetun pääoman tuotto prosentti kertoo kuinka paljon siihen sijoitetulle korolle tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle on saanut tuottoa aikaan. Yrityksen keskimääräiset pääomakustannukset ovat tunnusluvun ensisijaisena vertailukohtana. Tunnusluku lasketaan siten, että nettotulokseen lisätään rahoituskulut (12 kk) ja kerrotaan sadalla. Oikaistu oma pääoma ja sijoitettu vieras pääoma keskimäärin tilikaudella toimivat kaavassa jakajana.

Yritystutkimus Ry (2011, 43) suosittaa, että oikaistu omapääoma lasketaan niin, että taseen omaan pääomaan lisätään vapaaehtoiset varaukset ja poistoero ja siitä vähennetään oman pääoman oikaisut. Vieraan pääoman eriä ovat kaikki sellaiset, joista maksetaan korkoa tai tuottoa. Myös nollakorkoiset lainat ovat sijoitettua vierasta pääomaa. (Niskanen & Niskanen 2003, 115.)

Kuvio 10. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan sijoitetun pääoman tuotto prosenttien kehitys.

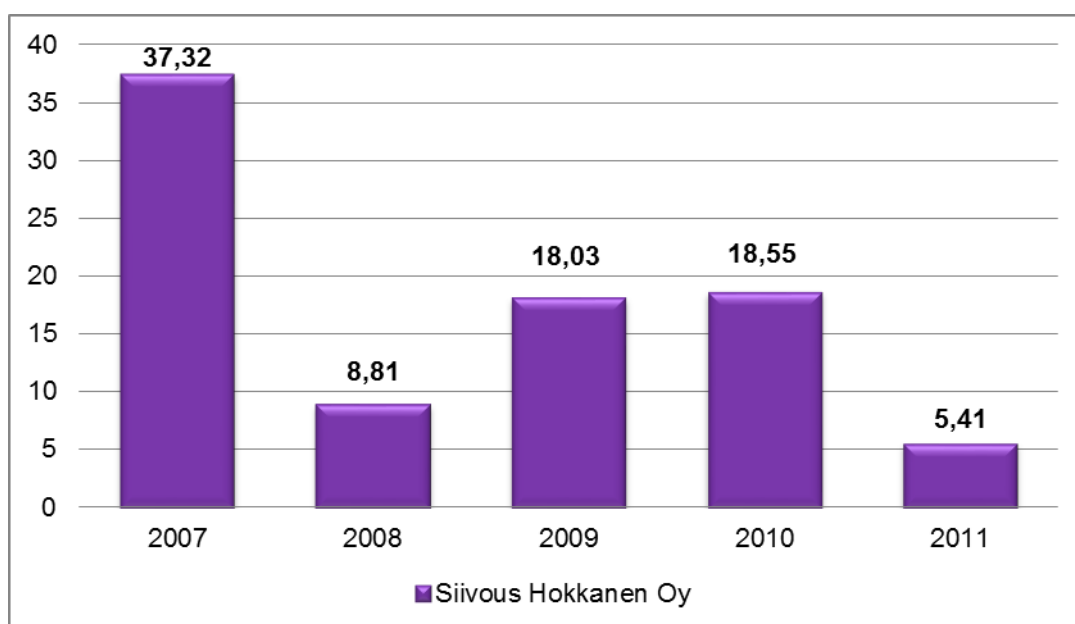
Salmen (2010, 162) mukaan ohjearvot sijoitetulle pääomalle ovat seuraavat: yli 15 prosenttia olisi hyvä, 5 - 15 prosenttia olisi tyydyttävä ja alle 5 prosenttia olisi heikko. Toimialan mediaani on koko tarkastelujakson ajan todella hyvällä tasolla. Siivous Hokkanen vastaavien vuosien tunnusluvut jäävät toimialan alakvartaalin ja mediaanin väliin ollen näin keskinkertaisia. Korkotuottoa vaativaa vierasta pääomaa yrityksellä ei ole,

joten tämä luonnollisesti parantaa tunnusluvun arvoja, joten näiden vertailtavuutta toimialan tunnuslukuihin on hyvä hieman kyseenalaistaa.

5.2.6 Oman pääoman tuotto prosentti

Salmi (2006, 164) toteaa, että kun yrityksen kannattavuutta halutaan mitata pelkästään oman pääoman sijoittajan näkökulmasta, tulisi mittarina käyttää oman pääoman tuotto prosenttia. Se kertoo omalle pääomalle saadun tuoton. Oman pääoman tuotto prosentti saadaan kun tilikauden tulos suhteutetaan omaan pääomaan. Taseen omaan pääomaan luetaan vähemmistöosuus ja tilinpäätössiirtojen kertymä.

Vipu vaikutuksesta puhutaan silloin, kun vieraan pääoman avulla vaikutetaan yrityksen kannattavuuteen. Nettotulosta yritys voi kasvattaa lisäämällä vierasta pääomaa, koska vieraalla pääomalla rahoitettu investointien tuotto kasvattaa nettotulosta. Tämä kasvattaa myös oman pääoman tuotto prosenttia, sillä oman pääoman määrä ei muutu. Oman pääoman tuotto prosenttien tavoitearvot määräytyvät omistajan asettaman tuotto vaatimuksen mukaan. Yrityksen on pystyttävä saamaan tuottoa myös omalle pääomalle vieraan pääoman lisäksi. (Yritystutkimus Ry 2011, 65.) Omaan pääomaan liittyy aina suurempi riski tuoton ja pääoman menetyksen suhteen. Siksi oman pääoman tuotto vaatimus on korkeampi kuin sijoitetun pääoman tuotto prosenttien. Salmi ja Rekola (2004, 116) toteavat, että oman pääoman tuotto prosenttien arvoina voitaisiin pitää seuraavia rajoja: yli 20 prosenttia olisi hyvä, 10 -20 prosenttia olisi tyydyttävä, ja alle 10 prosenttia olisi heikko.

Kuvio 11. Siivous Hokkanen Oy:n oman pääoman tuottoprosentin kehitys vuosina 2007–2011.

Kuten aikaisemmin jo mainittiin oman pääoman tuottoprosentin tavoitearvot määräytyvät omistajan asettaman tuottovaatimuksen mukaan. Tästä johtuen kuviossa 11 on esitetty vain Siivous Hokkasen tunnuslukujen arvot oman pääoman tuottoprosentille. Vuoden 2009 arvosta oman pääoman tuottoprosentti on laskenut 36,81 prosenttia vuoteen 2011 mennessä. Tämän suuntainen kehitys on huolestuttavaa, sillä mitä vähemmän omalle pääomalle saadaan tuottoa, sitä kannattamattomampana yritystä voidaan pitää.

5.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Vilkkumaa (2010, 48) toteaa, että maksuvalmius tarkoittaa yrityksen lyhyen aikavälin rahoituksen riittävyttä. Yrityksen pitää jatkuvasti kyetä suoriutumaan lyhyellä aikavälillä erääntyvistä velvoitteistaan ja yllättävistä maksuista. Korkea maksuvalmius sitoo myös pääomaa kassaan ja näin ollen sille saatava tuotto on huonompi. Taseen lyhytaikaiset erät eli käyttöpääoma ovat maksuvalmiuden mittareiden perustana.

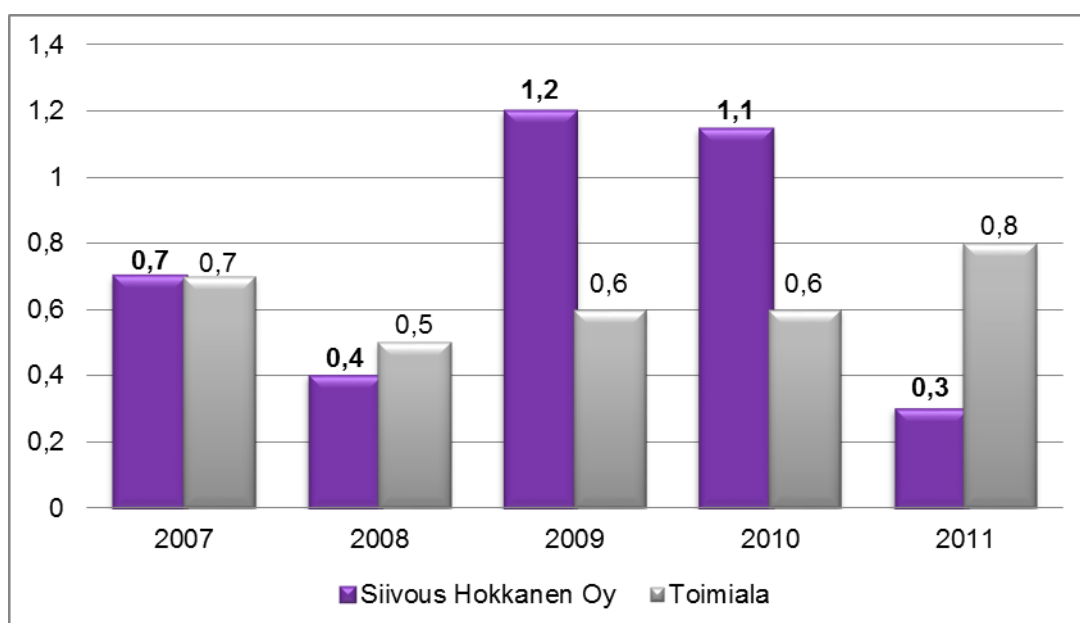
Käyttöpääoma saadaan kun vaihto-omaisuuteen lisätään rahoitusomaisuus ja näin saadusta tulosta vähennetään lyhytaikaiset velat. Nettokäyttöpääoma kertoo kuinka suuri osuus yrityksen lyhytaikaisesta omaisuudesta (käyttöpääomasta) on rahoitettu pitkäaikaisella vieraalla pääomalla (omalla pääomalla). Maksuvalmiuden tunnuslukuja ovat current ratio, quick ratio ja nettokäyttöpääomaprocentti. (Vilkkumaa 2010, 48.)

5.3.1 Quick ratio

Niskaset (2003, 120) toteavat, että yrityksen lyhytaikaista maksuvalmiutta mittaavana mittarina käytetään quick ratiota. Käytännössä se on sama kuin nettokäyttöpääoma, mutta sen avulla saadaan yleisesti luotettavampia mittaustuloksia. Current ratio on yleisimmin käytössä oleva mittari josta quick ratio eroaa siten, että käyttöpääomasta vähennetään yrityksen varastot.

Siivous Hokkanen Oy:n tase ei sisällä vaihto-omaisuutta eikä se ole tyypillistä liiketoiminnalle, joten likviditeetin mittaamiseen tässä tutkimuksessa käytetään quick ratiota. Tunnuslukuja tarkasteltaessa on aina otettava huomioon se, että tunnusluvun avulla saadaan mahdollisimman oikea kuva yrityksen tilanteesta. Aikaisemmin Siivous Hok-

kasen oikaistua tasetta tarkasteltaessa todettiin, että muissa saamisissa oli omistajan laina yritykseltä ja sitä ei tarvinnut oikaista. Quick-ratio tunnuslukua laskettaessa nämä saamiset kuitenkin vääristäisivät tunnusluvun arvoa, joten ne on vähennetty ennen laskukaavan käyttöä. Tunnuslukujen arvoja verrataan Yritystutkimus Ry:n (2011, 71) asettamiin ohjearvoihin. Quick ration ohjearvot ovat: yli 1 prosenttia on hyvä, 0,5 -1 prosenttia on tyydyttävä ja alle 0,5 prosenttia on heikko. Kuvioista 12 näkyy, että toimialan quick ratio on tarkastelujaksolla edellä mainittujen ohjearvojen mukaan tyydyttävällä tasolla. Toimialan lyhytaikaisen maksuvalmiuden keskiarvo on parantunut kahden viimeisen tarkastelujakson aikana 0,2 prosenttia. Toimialan yläkvartiilissa tunnusluvut ovat yli yhden mikä edellä mainittujen ohjearvojen mukaan on hyvällä tasolla

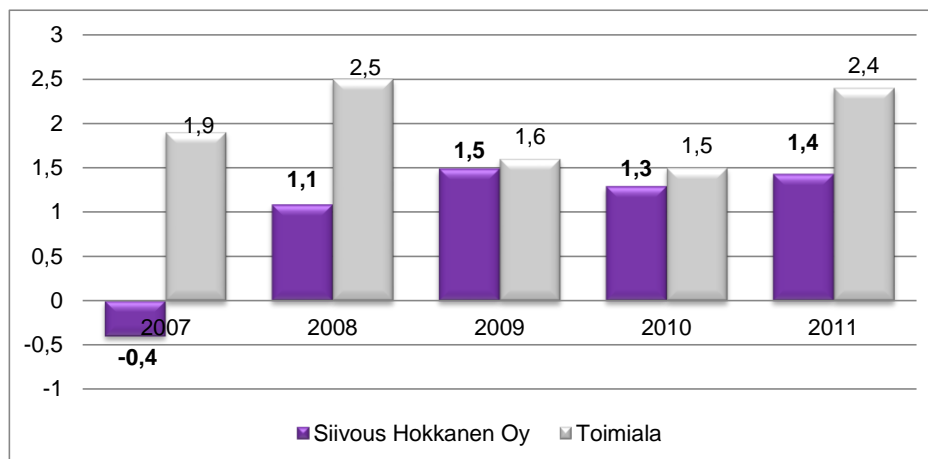

Kuvio 12. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan quick ratio vuosilta 2007-2011.

Siivous Hokkanen Oy:n tunnusluvut ovat vuosina 2009 ja 2010 olleet erinomaiset, jopa toimialan yläkvartaalin yläpuolella. Edellä mainittujen vuosien tarkastellessa voisi kyseenalaistaa olisiko yrityksen kannalta tuottoisampaa ollut tuolloin sijoittaa osa pankkitilillä olevista rahoista parempaan korkoon tuottavaan kohteeseen ja saada näin ollen enemmän tuottoa omalle pääomalleen. Toisaalta tulee kuitenkin muistaa, että luvut kuvaavat taseessa tilinpäätöshetkellä vain yhden päivän tilannetta. Vuonna 2011 (0,3 %) yrityksen quick ratio on laskenut huolestuttavan alhaiselle tasolle ja kun sitä verrataan toimialaan, on toimialan tunnusluvun suunta ollut päinvastainen eli nouseva.

5.3.2 Käyttöpääoma

Salmen ja Rekola-Niemisen (2004, 134–135) mukaan maksuvalmiudessa on kyse lyhytaikaisen pääoman sitoutumisesta erilaiseen omaisuuteen. Huonon kannattavuuden lisäksi on mahdollista, että voi myös syntyä maksuvalmiusongelmia, jos tuotot sitoutuvat liiketoimintaan liiaksi eivätkä tule kassaan asti. Tämä voi johtaa siihen, ettei yrityksellä ole likviditeettiä hoitaa maksuja ajallaan. Tärkein keino olisi saada tulorahoitusta liiketoiminnasta, mutta näihin maksuihin voi likviditeettiä hankkia myös ulkopuolelta vieraana pääomana. Käyttöpääomaa mitatessa tarkastellaan siis yrityksen juoksevaan toimintaan sitoutuvan rahoituksen määrää. Käyttöpääoma ei sisällä yrityksen rahoitusvaroja (pankkitilit, kassa, rahoitusarvopaperit), sillä niitä ei lasketa liiketoimintaan sitoutuneeksi pääomaksi. Käyttöpääoma lasketaan seuraavasti: vaihto-omaisuuteen lisätään myyntisaamiset (lyhytaikaiset), jonka jälkeen saadusta tuloksesta vähennetään ostovelat (lyhytaikaiset) sekä saadut ennakot.

Kuvio 13. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan käyttöpääomaprosentit vuosina 2007-2011.

Kuvion 13 käyttöpääomaprosentin tunnusluvut on saatu kertomalla käyttöpääoma sadalla ja jaettu liikevaihdolla. Näin saadaan tietää juoksevan liiketoiminnan sitoman pääoman määrän suhteessa liikevaihtoon. Salmi ja Rekola-Nieminen (2004, 137) toteavat, että sitä parempi on yrityksen maksuvalmius ja vakavaraisuus, mitä korkeampi käyttöpääomaprosentti on. Mikäli käyttöpääomaprosentti on alhainen, voidaan ajatella yrityksen hallitsevan tehokkaasti käyttöpääomaansa ja maksuvalmiuttaan. Hyvin alhainen lukema voi toisaalta kertoa kuitenkin maksuvalmiusongelmista.

Käyttöpääomaprosentti on toimialasidonnainen ja sitä voidaan vertailla vain saman toimialan lukujen kesken. Maksuvalmiutta yritys voi parantaa ottamalla pitkä- tai lyhytaikaista lainaa tai sijoittamalla yritykseen lisää varoja osakeannilla. Maksuaikoja lyhentämällä tai tarjoamalla asiakkaille käteisalennuksen mahdollisuutta yritys voi parantaa maksuvalmiuttaan. Likviditeettiä voidaan lisätä myös esimerkiksi hidastamalla investointeja tai luopumalla niistä kokonaan, jolloin niihin sitoutuvan pääoman määrää vähennee. Tilapäisesti voidaan maksuja lykätä, mutta se parantaa vain tilapäisesti yrityksen maksuvalmiutta ja ei pidemmällä aikavälillä ole kuitenkaan kannattavaa. (Siikavuo 2003, 170.)

Toimialan mediaani on pysynyt tarkastelujakson aikana noin 2 prosentin tuntumassa. Lukuun ottamatta vuotta 2007 ($-0,4\%$) Siivous Hokkasen tunnusluvut ovat olleet koko tarkastelujakson ajan toimialan alakvartiilin yläpuolella ja mediaanin välissä. Voidaan siis todeta, että toimialan ja Siivous Hokkasen käyttöpääomaprosentit ovat olleet tyydyttävällä tasolla. Kuvioista 13 näkyy myös, että viimeisten kahden vuoden aikana toimialan käyttöpääomaprosentin mediaani on kasvanut melkein prosentin verran ja Siivous Hokkasen kohdalla kasvua on ollut hitaampaa vain 0,1 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että keskimäärin toimialan yritysten maksuvalmius on parempi kuin Siivous Hokkasen.

5.4 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuus on elintärkeä vaatimus yrityksen liiketoiminnan jatkumiselle eli yrityksellä tulee olla kunnollinen pääomarakenne. Mitä pienempi pääoma on, sitä nopeammin se menetetään jos liiketoiminta on kannattamatonta. Rahoituksen kestävyys liittyy myös vakavaraisuuteen. Lainanotto jää ainoaksi mahdollisuudeksi investointien rahoittamisen tilanteessa, jossa omistajalla ei ole halua tai mahdollisuutta sijoittaa rahojaan yritykseen ja jos lainanantaja katsoo rahoitusriskin liian suureksi voi lainan saanti olla vaikeaa. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 127–128.)

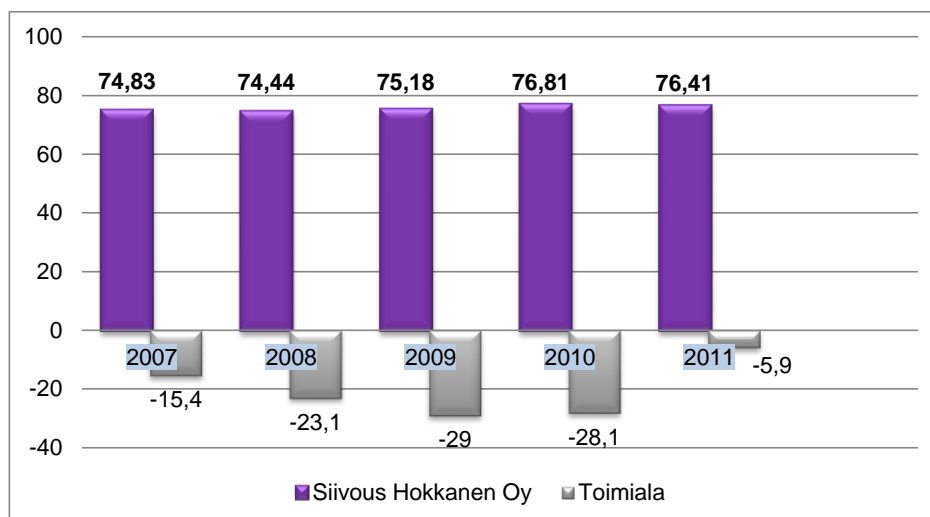
Niskasten (2003, 130) mukaan vakavaraisuus kertoo sen miten yritys kykenee suoriutumaan sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat yrityksen oman ja vieraan pääoman suhdetta. Jos yritys pystyy hoitamaan vieraan pääoman rahoituksesta syntyneet korkomenot myös huonoina aikoina, ilman että liiketoiminnan jatkuvuus vaarantuu, pidetään yritystä vakavaraisena.

Yritystutkimus Ry:n (2011, 66) suosittamat tunnusluvut vakavaraisuudelle ovat: omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, gearing-prosentti sekä korkojen hoitokate. Aina ei kannata kasvattaa omavaraisuusastetta liian suureksi, sillä velkaantumisella on myös etunsa. Esimerkiksi silloin kun vieraalle pääomalla asetetaan pienempi tuottovaatimus kuin omalle pääomalle ja jota korkojen verovähennysoikeus vielä pienentää. Velkojen vipuvaikutuksen ansiosta niin sanottu yrityksen odotettu osakekohtainen tuotto kasvaa velkaantumisasteen kasvaessa.

5.4.1 Omavaraisuusaste

Omistajien pääomanpanoksen osuus yrityksen koko pääomasta saadaan suoraan omavaraisuusasteesta, joka lasketaan suhteuttamalla oma pääoma taseen loppusummaan (Niskanen & Niskanen, 2003, 131). Yritystutkimus Ry (2011, 67) on antanut omavaraisuusastetta koskevat seuraavat ohjearvot jotka ovat: yli 40 prosenttia on hyvä, 20- 40 prosenttia on tyydyttävä ja alle 20 prosenttia on heikko. Näihin ohjearvoihin on kuitenkin suhtauduttava joustavasti, sillä omavaraisuusasteen määrään vaikuttaa yrityksen toimiala, omistajien arvostukset sekä yrityksen koko.

Näiden lisäksi täytyy muistaa, että ei välttämättä ole hyvä asia jos omavaraisuusaste on suuri, sillä omalla pääomalla on riskinsä vuoksi suurempi tuottovaatimus kuin vieraalla pääomalla. Toisaalta mitä vahvempi omavaraisuusaste on, sitä enemmän yrityksellä on aikaa kestää tappiota, saada rahoitusta ja kehittää uusia tuotteita. Yrityksellä on vaikeuksia saada vierasta pääomaa, mikäli omavaraisuusaste on matala. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 124.)

Kuvio 14. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan omavaraisuusasteen kehitys 2007- 2011.

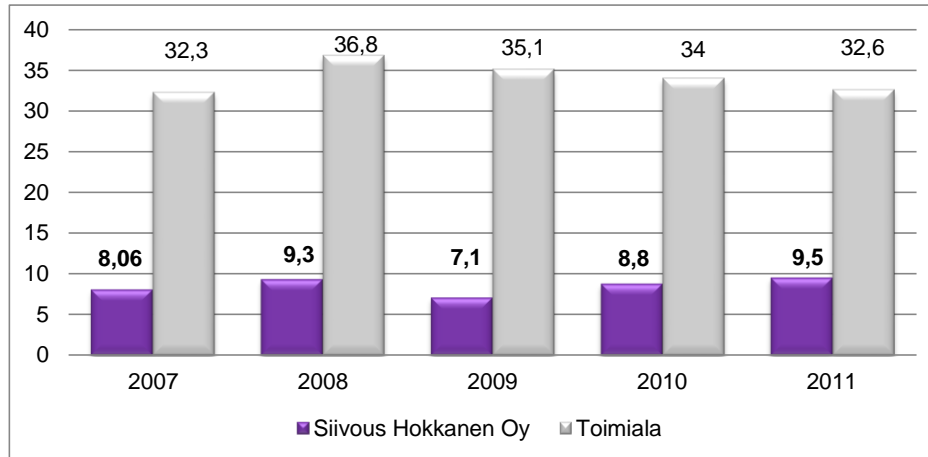
Siivous Hokkasen omavaraisuusasteen tasaisuus näkyy kuviossa 14 ja kun vertaamme sitä annettuihin ohjearvoihin se on erittäin hyvällä tasolla eli yli 40 prosenttia. Näin korkea omavaraisuusaste on merkki siitä, että yritys pystyy hyvin selviytymään kannattavuuden muutoksista ja lyhytaikaisista tappioista. Toimialatilastoon verrattaessa yritys on selvästi Tarkasteluvuosien aikana yläkvartiilin yläpuolella. Omavaraisuusasteen mediaani on toimialalla miinusmerkkinen ja tämä tarkoittaa sitä, että näissä yrityksissä on vierasta pääomaa enemmän kuin omaa pääomaa. Toimialan yläkvartiili on tarkastelujaksolla noin 20 prosentin kohdalla eli Siivous Hokkasen omavaraisuusaste toimialaan verrattuna on poikkeuksellisen suuri. Näin selvästä omavaraisuuden tasosta voidaan päätellä, että Siivous Hokkasen omistajat eivät ole kovin halukkaita ottamaan vieraan pääoman tuomaa riskiä.

Lehtonen (2002, 326) toteaa, että omistajien yksilöllinen riskinottohalu vaikuttaa yrityksen omavaraisuusasteeseen ja tästä johtuen vertaaminen ohjearvoihin ei välttämättä ole järkevää. Kuviosta 14 voimme päätellä, että tässä tapauksessa tunnusluku antaa tutkittavasta yrityksestä oikean kuvan, koska yrityksen omistajat haluavat toimia omavaraisuuspainotteisessa yrityksessä.

5.4.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Kun yrityksen vieraspääoma suhteutetaan liikevaihtoon, saadaan suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku eli tunnusluku lasketaan suhteuttamalla yrityksen velat eli vie-

ras pääoma yrityksen liikevaihtoon (Niskanen & Niskanen 2003, 132). Yritystutkimus Ry (2011, 67) ohjeavrot tunnusluvulle ovat seuraavat: alle 40 prosenttia on hyvä, 40 - 80 prosenttia on tyydyttävä ja yli 80 prosenttia on heikko.

Kuvio 15. Siivous Hokkanen Oy:n ja toimialan suhteellinen velkaantuneisuus 2007 - 2011.

Suhteuttamalla Siivous Hokkanen Oy:n vieraan pääoman määrä yrityksen liikevaihtoon, saadaan tulokseksi vuoden 2009 osalta 7,10 prosenttia. Tällä mittarilla mitattuna yrityksen vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Vuonna 2011 yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus oli 9,52 prosenttia, eli tämä vakavaraisuuden tunnusluku on huonontunut kahden vuoden aikana noin kahdella prosentilla. Muina vuosina suhteellinen velkaantuneisuus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla, eli noin kahdeksassa prosentissa. Toimialalla suhteellisen velkaantuneisuuden mediaani on ollut koko tarkastelujakson ajan 32,3 prosentin ja 36,8 prosentin välissä. Verrattuna toimialaan Siivous Hokkanen Oy:n suhteellinen velkaantuneisuus on poikkeuksellisen pieni. Tämä selittyy edellä mainitun omavaraisuusasteen korkean tunnusluvun avulla eli yrityksellä on hyvin vähän vierasta pääomaa.

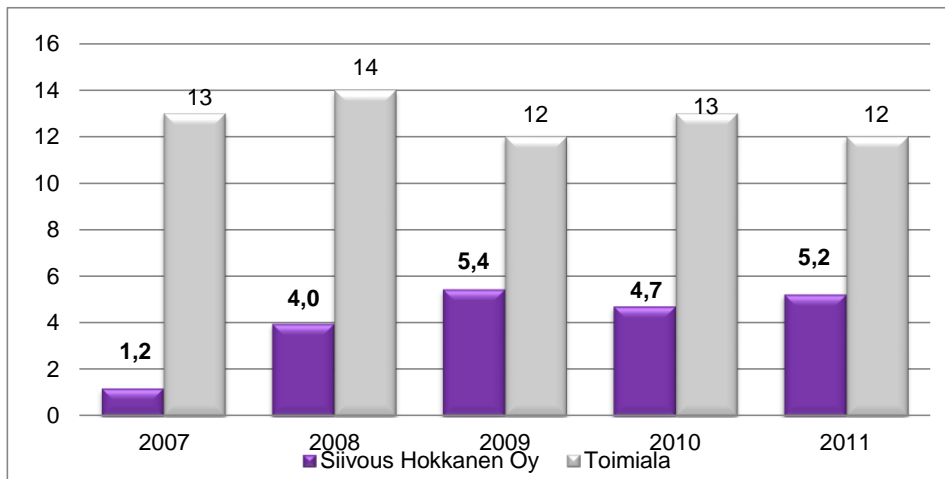
Niskaset (2003, 133) toteavat, että gearing -prosentti tarkastelee yrityksen vieraan pääoman tasoa suhteessa omaan pääomaan tilanteessa, jossa yritys ensin käyttäisi kaiken likvidin omaisuutensa korollisten velkojen maksuun eli sitä velkaisempi yritys on mitä suurempi gearing -prosentti sillä on. Tämä tunnusluku saadaan vähentämällä rahat ja rahoitusarvopaperit korollisesta vieraasta pääomasta, jonka jälkeen satu luku jaetaan omalla pääomalla.

Edellisessä kappaleessa mainitun kaavan mukaan laskettaessa Siivous Hokkasen Gearing-prosentti on nolla, sillä yrityksessä ei ole korollista vierasta pääomaa. Gearing-prosentti pysyy nollassa koko tarkastelujakson ajan. Niskasten (2003, 133) mukaan lyhyellä aikavälillä velkoihin liittyy riski siitä, pystyykö yritys selviytymään tulorahoituksella kaikista velkoihin liittyvistä korkokuluista. coverage-tyyppisillä tunnusluvuilla tuloslaskelman tietojen perusteella voidaan mitata yrityksen kykyä huolehtia korkokustannuksista lyhyellä aikavälillä. Korkojen hoitokate saadaan jakamalla voitto ennen korkoja ja veroja korkokuluilla. Siivous Hokkanen Oy; n korot ovat niin pienet, koska vierasta pääomaa ei ole niin emme tarkastele niitä tässä yhteydessä.

5.5 Myyntisaamisten kiertoaika

Niskaset (2003, 123) toteavat että, se kuinka kauan yrityksessä keskimäärin kestää, ennen kuin myyntituotot kertyvät kassaan saadaan selville myyntisaamisten kiertoajan perusteella. Tunnusluku saadaan laskettua kun myyntisaamiset kerrotaan 365:llä ja jaetaan liikevaihdolla. Toimialan myyntisaamisten kiertoaikojen pituudet ovat tarkastelujakson aikana olleet 12 päivän ja 14 päivän välillä. Toimialan yläkvartiilissa on jopa 35 päivän kiertoaikoja ja vastaavasti alakvartaalissa 0 eli asiakkaat ovat maksaneet käteisellä.

Luvun alussa mainittua kaavaa käyttäen saadaan Siivous Hokkasen myyntisaatavien tulokseksi kuviossa 16 esitetyt kiertoaikapäivien määrät. Yrityksen myyntisaamisten kiertoaika on kasvanut vuoden 2007 noin yhdestä päivästä vuoteen 2011 mennessä noin viiteen päivään. Tarkastelujakson aikana se on vaihdellut vuosittain noin prosenttiyksikön verran. Jakamalla jakson päivien lukumäärä (365) myyntisaatavien kiertoajalla esimerkiksi vuonna 2011 (5,2) saadaan myyntisaatavien kiertonopeus. Siivous Hokkasen tulokseksi saadaan tällöin 304,1. tämä tarkoittaa että, vuoden aikana myyntisaatavat kiertävät 304 kertaa. Tuloksen perusteella voidaan todeta, että kiertonopeus on todella hyvällä tasolla, mikä johtuukin varmasti siitä, että osaa asiakkaista laskutetaan heti työn suorituksen jälkeen ja vain isoimpia asiakkaita laskutetaan kuukausi tasolla.

Kuvio 16. Myyntisaamisten kiertoajat

6 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi

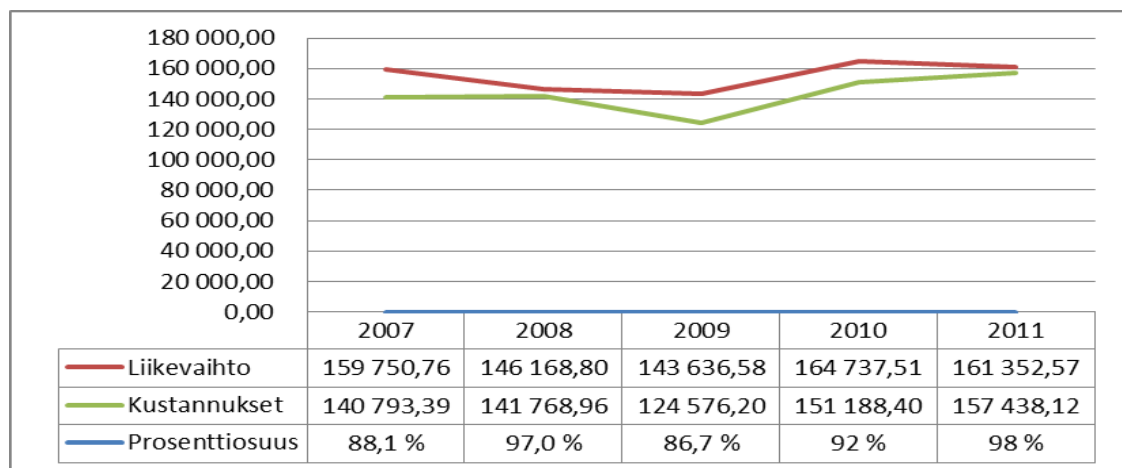
Niskasten (2003, 87) mukaan, että prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen ajatuksena on suhteuttaa johonkin vertailukohteeseen prosenteiksi muutetut tilinpäätöserät. Tuloslaskelmassa liikevaihto ja taseessa taseen loppusumma ovat useimmiten näitä vertailukohteita. Prosenttilukumuotoon laadittu tilinpäätös antaa analyysoijalle tärkeää tietoa tilinpäätöserien kehityksestä tarkasteluvuosien aikana sekä tuloslaskelman ja taseen rakenteesta.

Silloin kun vertaillaan keskenään hyvinkin eri kokoluokkaa olevien yritysten tuloslaskelman ja taseen rakennetta, prosenttilukumuotoinen tilinpäätös on erittäin käyttökelpoinen menetelmä. Muistettava kuitenkin on, että jonkin tietyn erän suuri kasvu voi muuttaa muiden erien prosentuaalisia osuuksia. Tämän vuoksi prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen perusteella ei voi sanoa jonkin erän kasvaneen tai vähentyneen absoluuttisesti. (Niskanen & Niskanen 2003, 89.) Trendianalyysissä taas tilinpäätös muutetaan prosenttilukumuotoon erä kerrallaan ja vertailukohteeksi otetaan erän varhaisin vuosi, johon myöhempien vuosien prosenteiksi muutettuja arvoja verrataan. Trendianalyysissä on tarkoitus seurata tilinpäätöserien ajallista kehitystä. (Niskanen & Niskanen 2003, 96.)

6.1 Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma

Taulukossa 3 on tarkasteltu Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelman kulujen kehittymistä suhteessa liikevaihdon kehittymiseen vuosina 200—2011. Tilikauden aikaiset kustannukset on laskettu taulukossa yhteen. Laskelmassa kustannukset on jaettu liikevaihdolla ja kerrottu sadalla, jotta samalla voidaan tarkastella myös prosentuaalista kehitystä. Liikevaihto on vuoden 2009 jälkeen lähtenyt kasvamaan hieman, kunnes vuonna 2011 se on laskenut edellisvuodesta. Samaan aikaan kustannukset ovat kasvaneet nopeammin. Tällainen kehitys ei ole positiivista, vaan liikevaihtoa tulisi pitkällä tähtäimellä pystyä kasvattamaan ainakin suhteessa kustannuksiin.

Taulukko 3. Kustannusten osuus liikevaihdosta Siivous Hokkanen Oy

Seuraavalla sivulla taulukossa 4 on esitetty Siivous Hokkasen prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma. Liikevaihto on tuloslaskelmassa, joka vuonna 100 prosenttia. Muut arvot ovat laskettu suhteessa liikevaihtoon, eli ”prosenttina liikevaihdosta”. (Niskanen & Niskanen 2003, 90). Taulukko on rakennettu samanlaiseksi kuin Siivous Hokkasen tuloslaskelma ja saadut luvut ovat pyöristetty kahden desimaalin tarkkuudelle.

Taulukko 4. Siivous Hokkanen Oy:n prosenttimuotoinen tuloslaskelma

	2007	2008	2009	2010	2011
LIIVEVAIHTO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Aine- ja tarvikekäyttö	2,10 %	1,66 %	2,16 %	0,76 %	1,2 %
Ulkopuoliset palvelut	0,00 %	0,26 %	0,00 %	0,75 %	0,8 %
Henkilöstökulut	70,59 %	76,78 %	72,42 %	76,44 %	85,2 %
Liiketoiminnan muut kulut	14,11 %	17,20 %	12,12 %	14,43 %	9,6 %
KÄYTTÖKATE	13,19 %	4,10 %	13,30 %	7,62 %	3,2 %
Suunnitelman mukaiset	1,33 %	1,09 %	1,38 %	0,91 %	0,7 %

poistot					
LIIKETULOS	11,87 %	3,01 %	11,91 %	6,71 %	2,5 %
Muut korko- ja rahoitus- tuotot	0,02 %	0,07 %	0,07 %	0,05 %	0,0 %
Korkokulut ja muut rahoitus- kulut	0,03 %	0,06 %	0,20 %	0,69 %	0,2 %
Välittömät verot	3,14 %	0,71 %	3,10 %	1,64 %	0,6 %
NETTOTULOS	8,72 %	2,31 %	8,67 %	4,44 %	1,6 %
Satunnaiset kulut	0,00 %	0,23 %	0,03 %	0,06 %	0,5 %
KOKONAISTULOS	8,72 %	2,08 %	8,65 %	4,38 %	1,1 %
Vapaaehtoisten varausten lisäys	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,0 %
/vähennys	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,0 %
TILIKAUDEN TULOS	8,72 %	2,08 %	8,65 %	4,38 %	1,1 %

Prosenttimuotoisesta tuloslaskelmasta nähdään suoraan, että liikevaihtoon verrattuna henkilöstökustannukset ovat olleet suurin menoerä. Tarkastelujakson aikana ne ovat nousseet 14,62 prosenttia. Prosenttiosuuden kasvu verrattuna liikevaihtoon johtuu osaltaan henkilökunnan palkkojen noususta sekä palkkoihin liittyvien pakollisten maksujen kasvusta tarkastelujakson aikana. Toisena tulevat liiketoiminnan muut kulut. Ne ovat olleet korkeimmillaan vuonna 2008, jolloin niiden osuus liikevaihdosta oli 17,20 prosenttia liikevaihdosta. Tarkastelujakson loppuun tultaessa niiden osuus oli laskenut 9,62 prosenttiin liikevaihdosta.

Euromääräiset ostot ovat tilikausien aikana pysyneet melko tasaisina noin kahden prosentin kohdalla. Ulkopuolisten palvelujen prosenttiosuudet ovat kasvaneet osuuttaan pikkuhiljaa. Viimeisenä tarkasteluvuonna 2011 kasvua oli puoli prosenttia. Tämä johtuu vuokratyövoiman käytöstä ja prosentti tulee kasvamaan myös vuosien 2011 ja 2012 välillä, sillä vuonna 2012 työntekijöitä on palkattu henkilöstövuokrauspalvelu yrityksen kautta.

Käyttökatteen osuus liikevaihdosta on vaihdellut hyvin paljon eri vuosien välillä. Vuonna 2009 sen osuus liikevaihdosta oli 13,3 prosenttia. Vuonna 2011 se oli vain 3,15 prosenttia liikevaihdosta joten se oli pienentynyt yli 10 prosenttia. Tarkastelujakson aikana korkojen ja rahoitustuottojen osuus oli hyvin pieni eikä näin ollen ole tutkimuksen kannalta niinkään merkittävä. Parhaimmillaan nettotulos oli 2007 ollen liikevaihdosta hie-man yli 10 prosenttia.. Nettotulos on kuitenkin pienentynyt tilikauteen 2011 mennessä 9,58 prosenttia ja tämä tarkoittaa, että yrityksen kannattavuus on tarkastelujakson aikana heikentynyt.

6.2 Prosenttilukumuotoinen taselaskelma

Siivous Hokkasen prosenttimuotoisen taseen vastaavia tarkastellessa taulukossa 5 voi havaita, että lyhytaikaisten saamisten yhteenlaskettu osuus on reilusti yli 50 prosenttia suhteessa liikevaihtoon. Näistä kuitenkin myyntisaamisten osuus on noin 5 prosentin luokkaa ja yrityksen muiden saamisten osuus on hyvin korkea. Tämä selittyy sillä, että yrityksellä on muissa saamisissa isoja lainoja yrityksen omistajalle. Seuraavaksi isoin prosenttiosuus liikevaihdosta on rahojen ja rahoitusarvopapereiden kohdalla ja tämä erä tarkoittaa laajan taseen mukaan yrityksen pankkitiliä. Tarkasteluajanjakson aikana voidaan selvästi huomata, että lyhytaikaisten saamisten osuus liikevaihdosta on kasvanut kun vastaavasti yrityksen pankkitilillä olevat rahat ovat vähentyneet.

Koneiden ja kaluston kohdalla suhteellinen osuus liikevaihtoon on pysynyt melko samalla tasolla koko tarkasteluvuosien ajan. Osuuksien pieneneminen johtuu vuosittain tehtävästä menojäännöspoistosta. Vuoden 2009 suhteellisen osuuden kasvu koneiden ja kaluston kohdalla tarkoittaa, että Siivous Hokkanen Oy on tehnyt kalusto hankintoja kyseisenä vuotena.

Yrityksen rahoitusrakenne selviää vastattavaa puolelta ja tämän puolen luvut saadaan, kun jokainen erä suhteutetaan vastattavaan yhteensä. Vastaavaa puolen luvuista näkee, että yrityksen rahoitusrakenne on erittäin oma pääoma painotteinen. Vastattavaa puolen oma pääoma on koko tarkastelujakson ajan ollut yli 70 prosenttia. Edellisten tilikausien voitot ovat kasvattaneet omaa pääomaa, esimerkiksi vuonna 2010 edellisen tilikauden tuloksen osuus taseen vastaavista oli 52,47 prosenttia ja vuonna 2011 se oli 61,41 prosenttia. Siivous Hokkasella ei ole tarkastelujakson aikana vapaaehtoisia varauksia, joten näiden kohdalla on 0 prosenttia.

Taulukko 5. Siivous Hokkanen Oy:n prosenttimuotoinen tase

PYSYVÄT VASTAAVAT	2007	2008	2009	2010	2011
Koneet ja kalusto	12,43 %	9,26 %	14,57 %	7,16 %	5,15 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12,43 %	9,26 %	14,57 %	7,16 %	5,15 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Myyntisaamiset	1,06 %	3,09 %	5,23 %	3,40 %	3,55 %
Muut saamiset	67,49 %	79,52 %	54,95 %	67,88 %	87,23 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	68,54 %	82,60 %	60,17 %	71,29 %	90,77 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	19,02 %	8,13 %	25,25 %	21,55 %	4,07 %

VASTAAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	15,63 %	15,53 %	19,55 %	12,81 %	12,29 %
Muut rahastot	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Edellisten tilikausien tulos	32,00 %	53,00 %	49,72 %	52,47 %	61,41 %
Tilikauden tulos	27,21 %	5,91 %	5,92 %	11,54 %	2,72 %
Taseen oma pääoma yhteensä	74,83 %	74,45 %	75,19 %	76,82 %	76,42 %
Vapaaehtoiset varaukset	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Poistoero ja varaukset yhteensä	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Oman pääoman oikaisut	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Oikaistu oma pääoma yhteensä	74,83 %	74,45 %	75,19 %	76,82 %	76,42 %
VIERAS PÄÄOMA					
Ostovelat	2,43 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	22,73 %	25,55 %	24,81 %	23,18 %	23,58 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	25,17 %	25,55 %	24,81 %	23,18 %	23,58 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	25,17 %	26,48 %	24,81 %	23,18 %	23,58 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Vieraan pääoman osuus vastattavista on ja se on koko tarkastelujakson pysytellyt noin 20 prosentissa. Liitetiedoista voidaan lukea, että muut korottomat lyhytaikaiset velat koostuvat alv-velasta ja muista verovelosta. Yrityksellä on ollut ainoastaan vuonna 2007 ostovelkaa ja silloinkin ostovelan osuus oli vain noin kaksi prosenttia vastaavista. Verrattuna Siivous Hokkasta toimialaan voidaan nähdä, että toimialalla on keskimäärin enemmän lyhytaikaisia saamisia kuin Siivous Hokkasella ja yrityksen oman pääoman määrän osuus on huomattavasti suurempi kuin toimialalla yleisesti. Mikä tarkoittaa myös sitä, että toimialan yritysten rahoitusrakenne on vieras pääoma painotteinen.

7 Trendianalyysi

Trendianalyysissä tarkoituksena on seurata tilinpäätöksessä olevien arvojen kehitystä suhteessa tarkastelujakson ensimmäiseen vuoteen. Ensimmäisen tarkasteluvuoden (2007) arvoksi annetaan sata prosenttia, johon verrataan saman erän arvoja. Näin saadaan selvitettyä, miten erän arvo on muuttunut ja mihin suuntaan. On kuitenkin huomioitava se, että trendianalyysia ei prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen tavoin voida käyttää yritysten väliseen vertailuun. (Niskanen & Niskanen 2003, 96)

Taulukko 6. Tuloslaskelman trendianalyysi

	2007	2008	2009	2010	2011
LIKEVAIHTO	100 %	91 %	90 %	103 %	101 %
LIIKETOIMINNAN TUOTOT					
YHTEENSÄ	100 %	91 %	90 %	103 %	101 %
Aine- ja tarvikekäyttö	100 %	72 %	92 %	37 %	58 %
Ulkopuoliset palvelut	100 %	380 %	0 %	1230 %	1295 %
Henkilöstökulut	100 %	100 %	92 %	112 %	122 %
Liiketoiminnan muut kulut	100 %	111 %	77 %	105 %	69 %
KÄYTTÖKATE	100 %	28 %	91 %	60 %	24 %
Suunnitelman mukaiset poistot	100 %	75 %	94 %	70 %	53 %
LIKETULOS	100 %	23 %	90 %	58 %	21 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	100 %	280 %	274 %	250 %	69 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	100 %	172 %	612 %	2388 %	678 %
Välittömät verot	100 %	21 %	89 %	54 %	20 %
NETTOTULOS	100 %	24 %	89 %	52 %	19 %
Satunnaiset kulut	100 %	334 %	38 %	97 %	876 %
KOKONAISTULOS	100 %	22 %	89 %	52 %	13 %
Vapaaehtoisten varausten lisäys					
/vähennys					
TILIKAUDEN TULOS	100 %	22 %	89 %	52 %	13 %

Tuloslaskelman trendianalyysia tarkastellessa taulukossa 5 voidaan havaita, että liikevaihto on vuodesta 2007 laskenut 10 prosenttia vuoteen 2009 mennessä. Kahtena viimeisenä tarkasteluvuotena liikevaihto on lähtenyt hieman nousemaan. Ulkopuolisten palvelujen ja henkilöstökulujen kasvu on ollut huomattavasti nopeampaa tarkastelujaksolla kun edellä mainitun liikevaihdon johtuen siitä, että yritykseen on palkattu työntekijöitä henkilöstövuokrausyrityksen kautta. Näiden ”ulkopuolisten” työntekijöiden palkat näkyvät ulkopuolisten palvelujen kohdalla. Tämä myös tarkoittaa sitä, että lisähenkilökunnan avulla yritys ei ole pystynyt kasvattamaan liikevaihtoaan. Aine- ja tarvikekäyttö on sen sijaan pienentynyt tarkastelujakson aikana samoin liiketoiminnan muut kulut ovat vähentyneet verrattaessa vuotta 2011 tarkastelujakson ensimmäiseen vuoteen. Katsottaessa käyttökateen kehitystä havaitaan, että kahden viimeisen vuoden aikana vuodesta 2010 vuoteen 2011 kulujen nettomääräinen kasvu on ollut nopeampaa kuin liikevaihdon kasvu. Tämä voidaan todeta siitä, että käyttökate on pienentynyt samalla kun liikevaihto on kasvanut. Tuloslaskelman keskeinen sanoma on, että liikevaihto on kasvanut prosentin verran, mutta tilikauden tulos on tippunut peräti 90 prosenttia vuodesta 2007. Seuraavaksi tarkastelemme tilannetta taseen kautta.

Taulukko 7. Taseen trendianalyysi

PYSYVÄT VASTAAVAT	2007	2008	2009	2010	2011
Koneet ja kalusto	100 %	75 %	75 %	75 %	75 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	100 %	75 %	94 %	70 %	53 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Myyntisaamiset	100 %	293 %	395 %	392 %	426 %
Muut saamiset	100 %	119 %	65 %	123 %	164 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	100 %	121 %	70 %	127 %	168 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	100 %	43 %	106 %	138 %	27 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	100 %	101 %	80 %	122 %	127 %
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Muut rahastot					
Edellisten tilikausien tulos	100 %	167 %	124 %	200 %	244 %
Tilikauden tulos	100 %	22 %	17 %	52 %	13 %
Taseen oma pääoma yhteensä	100 %	100 %	80 %	125 %	130 %
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yhteensä					
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yhteensä	100 %	100 %	80 %	125 %	130 %
VIERAS PÄÄOMA					
Ostovelat	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	100 %	102 %	79 %	112 %	119 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	100 %	102 %	79 %	112 %	119 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	100 %	102 %	79 %	112 %	119 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100 %	101 %	80 %	122 %	127 %

Tarkasteltaessa taseen vastattavaa -puolta havaitaan, että oman pääoman määrä on kasvanut noin 30 prosenttia. Vastaavaa puolella vieraan pääoma määrä on samaan aikaan kasvanut 27 prosenttia. Oman pääoman sisällä merkittävimmin on kasvanut myyntisaamisten osuus. Koneet ja kalusto -erä on pysynyt muuttumattomana koko tarkastelujakson ajan. Vuosien aikana näkyy tehty 25 prosentin tasapoisto erästä. Myyntisaamiset ovat kasvaneet tarkastelujakson aikana. Rahat ja rahoitusarvopaperit ovat aaltoilleet vuosien aikana, ja tarkasteltaessa vuotta 2011 ne ovat vähentyneet. Tämä saattaisi olla viesti toiminnan huonontumisesta. Taseen omaa pääomaa yhteensä kasvattaa ennen kaikkea tilikauden voitto. Lopuksi voidaan todeta, että vastattavaa

yhteensä eli loppusumma on noussut, johon vaikutti ennen kaikkea lyhytaikaisen vieraan pääoman kasvu ja myyntisaamisten kasvu.

8 Tutkimuksen yhteenveto ja johtopäätökset

Siivous Hokkasen liikevaihto on heikentynyt tarkastelujaksolla, ja samalla myös sen tilikauden tulos on huonontunut. Tähän on vaikuttanut ennen kaikkea henkilöstökulujen määrän kasvu ja ulkopuolisen työvoiman lisääntyminen. Vuokratyövoiman käytön vaikutuksia yrityksen kannattavuuteen voidaan arvioida vasta myöhemmin, sillä nyt käsitellyn tarkastelujakson aika vuokratyövoiman käyttö oli vielä hyvin pientä. Yrityksen aine- ja tarvikekulut ovat toimialaan verrattuna suuremmat, eli yritys ei ole pystynyt tuottamaan liikevaihtoa vähemmillä aineilla ja tarvikkeilla, kuin toimialalla keskimäärin.

Henkilöstökulut ovat tarkastelujakson alussa vuonna 2007 olleet lähellä toimialan kuluja, mutta sen jälkeen ne ovat nousseet tasaisesti ollen vuonna 2011 kaukana keskiarvosta. Liiketoiminnan muut kulut ovat laskusuunnassa, vaikka viiden vuoden seuranta-jaksolla yrityksellä on ollut toiminnassaan enemmän liiketoiminnan muita kuluja kuin toimialan yrityksillä keskimäärin. Käyttökateprosentin tunnusluvut ovat tarkastelujakson ajan pysyneet keskinkertaisina. Ainostaan vuosina 2008 ja 2011 ne ovat olleet huonot.

Myös liiketulosprosentti ja nettotulosprosentti ovat tarkastelujaksolla olleet laskusuunnassa. Liiketulosprosentti on vuonna 2007 ollut 11,87 prosenttia ja tämän jälkeen laskenut seuraavana vuonna 3,01 prosenttiin. Vuonna 2009 se on ollut ennätystasolla 11,91 prosentissa, mutta tämän jälkeen se on pudonnut heti seuraavaan vuoteen mennessä 5,2 prosenttiin. Vuonna 2011 (2,46 %) pudotusta tarkastelujakson parhaaseen lukuun on jo melkein 10 prosenttia. Liiketuloksen lasku on merkki siitä, että yrityksen toiminnallinen tehokkuus on laskenut.

Nettotulosprosenttia tarkasteltaessa huomaa, että sen vuosikohtaiset vaihtelut seuraavat täsmälleen samaa kaavaa kuin aikaisemmin käsitellyn liiketulosprosentinkin. Nettotulosprosentin kohdalla Tarkastelujakson ensimmäisen vuoden (2007) lähes yhdeksän prosentin tuloksesta tiputusta on viiden vuoden aikana tullut 7,62 prosenttia. Näiden tunnuslukujen antamien tietojen perusteella voimme päätellä, että yrityksen toimintaa liittyvät kulut ovat kasvaneet tarkastelujakson aikana. Kuten jo aikaisemmin todettiin, niin todetaan nyt vielä kertaalleen, että kaikkien edellä mainittujen neljän tunnusluvun kehityssuunta on erittäin huono.

Sijoitetun pääoman sekä oman pääoman tuotto prosentit kehityksiä ovat laskeneet jyrkästi tarkastelujaksolla. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti vuonna 2007 on ollut 36,81 prosenttia ja tarkastelujakson lopussa laskua oli jo 30,68 prosenttia. Kauden 2007 luku voidaan pitää hyvänä, mutta vuoden 2011 (6,13 %) on enää tyydyttävällä tasolla. Oman pääoman tuotto prosenttien kohdalla suunta on ollut huonompaan sijoitetun pääomaprocentin tavoin. Vuonna 2007 (36,36 %) pääoman tuotto prosentti on ollut erinomaisella tasolla kun taas vuonna 2011 (3,56 %) se oli alimmillaan koko tarkastelujakson aikana. Alle 10 % oman pääoma tuotto prosenttia voidaan pitää jo erittäin huonona. Tunnuslukuihin on vaikuttanut osaltaan myös myyntisaatavien kasvu. Siivous Hokkanen edellä mainitut tunnusluvut ovat todella heikkoja, kun tavoitetilana pidetään 15 prosentin tuottoa, niin omalle kuin sijoitetullekin pääomalle. Näin radikaalimuutos kannattaa ottaa vakavasti ja miettiä niitä keinoja joilla yrityksen tulosta voitaisiin parantaa.

Nettokäyttöpääomaprocentin kasvu 8,8 % viiden vuoden tarkastelujakson aikana tarkoittaa, että yrityksen toimintaan sitoutuneen pääoman määrä on kasvanut vuosien 2007 ja 2011 välillä. Liikevaihdon kehityksessä kyseisen vuoden liikevaihtoa on verrattuna aikaisempaan vuoteen ja vuoden 2006 (184 925,60 €) liikevaihto on otettu tämän opinnäytetyön tarkastelujaksojen ulkopuolelta, jotta tätäkin tunnuslukua voidaan tarkastella viiden vuoden ajanjaksolla. Toimialan luonteeseen sopii, että liikevaihdonkehitys on näinkin vaihtelevaa. Yrityksen toiminnan tulos on heikentynyt ja tätä kuvaavat henkilöä kohden laskettu liikevaihdon osuus sekä henkilöstökulujen kasvu.

Tarkastelujakson kolme ensimmäistä vuotta 2007, 2008 ja 2009 liikevaihto henkilöä kohden pysyi melko tasaisena. Vuonna 2010 ne nousivat 82,37 prosenttiin ja taas seuraavana vuonna (2011) putosivat 28,59 prosenttia edellisvuodesta. Samaan aikaan henkilöstökulut ovat kasvaneet tasaisesti vuoden 2007 noin 71 prosentista vuoden 2011 noin 85 prosenttiin eli kasvua on ollut 14 prosenttia.

Liikevaihtotehokkuus ei ole kuitenkaan ole noussut vain kulut ovat lisääntyneet vaikka kasvu on ollut melko kohtuullista. Tämä selittyy osaltaan palkkojen nousulla. Henkilöstökuluja tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että nykyään monet yritykset Siivous Hokkanen Oy mukaan lukien käyttävät myös yrityksen ulkopuolelta vuokrattua työvoimaa. Tällöin vuokrattujen henkilöiden palkat eivät näy henkilöstökuluissa vaan ulkopuolisissa palveluissa mikä vaikuttaa tunnuslukujen laskentaan.

Vakavaraisuuteen viittaavien tunnuslukujen (omavaraisuusaste prosentti ja suhteellinen velkaantuneisuusprosentti) perusteella Siivous Hokkanen Oy:n toiminta ei ole liiallisen vieraan pääoman takia vaarassa. Kuitenkin voidaan sanoa, että vieraan ja oman pääoman suhde tarkasteluvuosina saattaa olla ehkäpä liiankin pientä. Tästä voidaan päätellä, että yrittäjä varmistaa vakavaraisuudella sen, että heikkona toiminta-aikana yrityksen toimintaa voidaan jatkaa, jos tappion muodostuminen on ohimenevää. Toisaalta yrityksen vahva oma pääomapohja antaa enemmän vaihtoehtoja tulevaisuudessa rahoituksen suhteen esimerkiksi kasvun edistämiseksi vierasta pääomaa on hyvät mahdollisuudet saada. Koko tarkastelujakson ajan omavaraisuusaste prosentti on ollut yli 70 %. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on hyvin johtuen vähäisestä vieraasta pääomasta.

Myyntisaamisten kiertonopeus on parhaimmillaan ollut vuonna 2007 (1,24) mikä viittaa siihen, että maksutapana on suosittu käteismaksuja. Eritäin hyvänä voidaan pitää myös vuoden 2011 (5,55 pv). sillä toimialan mediaani on 13 päivää. Kummassakaan edellä mainitussa tunnusluvussa ei näin ollen ole huomautettavaa. Maksuvalmiuden tunnusluvun (quick ratio) pienentyminen 2010 vuoden 1,2 prosentista 2011 vuoden 0,3 prosenttiin voidaan pitää todella huolestuttavana. Alle 0,5 prosentin tulosta pidetään heikkona. Vuoden aikana tunnusluku on tippunut erittäin hyvästä erittäin heikkoon. Siivous Hokkanen Oy:n käyttöpääoman tunnusluvut ovat olleet koko tarkastelujakson tyydyttävällä tasolla.

Talouden kehityksessä ja kustannusten nousussa on pidettävä huolta siitä, että yritys pysyy kehityksessä mukana, vaikka kasvu ei olisikaan yrityksen ensimmäisenä tavoitteena. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta että osa lasketuista tunnusluvuista oli toimialavertailussakin kohtuullisella tasolla, mutta esimerkiksi kannattavuuden tunnusluvuissa parantamisen varaa. Vaikka tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että yritystä ei ole rasitettu liiallisilla kuluilla eikä yrityksen toimintaa ole kehitetty velkarahoituksella, on perusteltua yrityksen tulevaisuuden kannalta esittää joitakin kehitysehdotuksia. Kehitysehdotuksina toimeksiantajayritykselle olisikin liikevaihdon kasvattaminen ja sitä kautta yrityksen kannattavuuden parantaminen.

Ensimmäisenä kehityskohteena on siten palvelun hinnoittelu. Tutkimus antaa merkkejä siitä, että myyntikatetta jää työlle tällä hetkellä liian vähän eli hintoja pitäisi nostaa, sillä liiketoiminnan kulutkin ovat nousseet suhteessa enemmän kuin tulot. Hinnoittelu pitäisi liittää myös osaksi yrityksen strategista päätöksen tekoa, ja sitä pitäisi seurata

nykyistä aktiivisemmin. Apuna seurannassa voisi hyödyntää meno- ja tuloarviota sekä kustannuslaskentaa.

Toinen kehityksen kohde olisi yrityksen muuttuvien kustannusten pienentäminen tehostamalla yrityksen työntekijöiden liikkumista työkohteiden välillä. Bensiinin hinta on koko ajan nousussa ja se on merkittävä menoerä yrityksessä. Tätä menoerää voisi pienentää suunnittelemalla taloudellisimmat ajoreitit viikkotasolla, jolloin turha edestakainen ajaminen vähenisi. Tätä tutkimusta tehdessäni tuli mieleeni, että seuraava tutkimuskohde voisi olla Siivous Hokkanen Oy:n sisäisessä laskennassa ja sen kehittämisestä saisi varsin kattavan lopputyön aiheen.

9 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Kokonaisuutena tutkimus onnistui hyvin, sillä sen avulla saatiin vastaukset ennalta asetettuihin tutkimusongelmiin. Teoria-aineiston lisäksi tutkimukseen käytetty muu aineisto on peräisin kohdeyritykseltä ja Finnvera Oyj:tä, joka on Suomen valtion omistama erikoisrahoitusyhtiö, joten lähteitä voidaan pitää varsin luotettavina.

Tämän Siivous Hokkanen Oy:n tilinpäätöstiedoista tehdyn tilinpäätösanalyysin tunnusluvut on valittu niin, että niiden validiteetti ja reliabiliteetti ovat mahdollisimman korkeat. Mielestäni valitut tunnusluvut mittasivat yrityksen taloudellista tilaa tyydyttävästi. Luotettavuutta lisäsi useampien vuosien tilikausien tarkastelu.

Tunnuslukuja voidaan analysoida luotettavammin, kun niitä tarkastellaan useamman vuoden perustella ja vielä vertaillaan toimialan keskimääräisiin lukuihin. Yritystutkimus Ry on laatinut ohjeelliset standardit siihen, kuinka tilinpäätösanalyysi suoritetaan. Vapaus tilinpäätöksen oikaisusta ja tunnuslukujen laskemisesta päätöstilanteensa vaatimusten mukaisesti jää kuitenkin tekijälle. Reliabiliteetti ja validiteetti pysyvät ohjeellisten standardien ansiosta, sillä ohjeet tuottavat aina saman kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Tutkimusta toistettaessa voi esiintyä eroja tilinpäätöksen oikaisuisissa ja johdonmukaisuudessa, mutta ne antavat silti yrityksen taloudellisesta tilanteesta yhdenmukaisen kuvan. Erot voivat liittyä kuitenkin vain yksittäisten tunnuslukujen arvoihin. Tämän tutkimuksen arvoa nostaa vielä se, että ennako- oletuksista poiketen myös pienen yrityksen kannattaa hyödyntää tilinpäätöstietoja liiketoiminnassaan. Menneisyys voi olla osana tulevaisuutta.

Lähteet

Alhola Kari & Lauslahti Sanna 2005. Taloutta johtamista varten. Edita, Helsinki.

Finnvera Oyj 2012. Vertaile toimialojen tunnuslukuja.
[Http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=22](http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=22) Luettu 10.9.2012.

Hokkanen, Arja 2012. Toimitusjohtaja. Siivous Hokkanen Oy, Helsinki.
Haastattelu 20.9.2012.

Kallunki, Juha-Pekka & Kytönen, Erkki 2002. Uusi tilinpäätösanalyysi.3.uudistettu painos. Talentum Media Oy, Jyväskylä.

Kinnunen, Juha & Leppiniemi, Jarmo & Puttonen, Vesa & Virtanen, Kalervo. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. KY-Palvelu Oy, Keuruu.

Kirjanpitoasetus. 30.12.1997/1339. [Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339)
Luettu 12.9.2012.

Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>
Luettu 12.9.2012.

Laitinen, Erkki 1992. Yrityksen talouden mittarit. Weilin+Göös, Espoo.

Lehtonen, Reino 2002. Taloustiedolla tulosta. Talentum, Helsinki.

Lehtonen, Reino 2007. Taloustiedolla tulosta ja arvonlisää. Talentum, Helsinki

Leppiniemi, Jarmo & Leppiniemi, Raili 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 3.painos. WSOY, Helsinki.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapio 2005. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 6. uud.painos. WSOY, Juva.

Lindfors, Hannele 2009. Tilinpäätössuunnittelu käytännönläheisesti. Helsingin seudun kauppakamari, Helsinki.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2003. Tilinpäätösanalyysi. Edita, Helsinki.

Rekola-Nieminen, Leena 2012. Kirjanpitolaki käytännössä. Edita, Vaajakoski.

Salmi, Ilari 2006. Mitä tilinpäätös kertoo? .4.-6.painos.Edita, Helsinki.

Salmi, Ilari & Rekola-Nieminen, Leena 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Edita, Helsinki.

Seppänen, Harri 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Kauppakamari, Hämeenlinna.

Siikavuo, Juha 2003. Pienyrityksen taloushallinto. Talentum, Jyväskylä.

Vilkkumaa, Matti 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Yrityskirjat Oy, Helsinki.

Yritystutkimus Ry 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Gaudeamus, Helsinki.

Siivous Hokkanen Oy:n tuloslaskelmat vuosilta 2007 - 2011

1.000 euroa	2007	2008	2009	2010	2011
Liikevaihto	159 750,76	146 168,80	143 636,58	164 737,51	161 352,57
Muutos -%		-8,5%	-10,1%	14,7%	-2,1%
Liiketoiminnan muut tuotot					
Varastojen muutos					
Materiaalit ja palvelut	-3 362,45	-2 811,94	-3 096,56	-2 488,35	-3 256,24
Henkilöstökulut	-112 762	-112 232,13	-104 026,38	-125 921,90	-137 484,04
Liiketoiminnan muut kulut	-22 548,05	-25 133,97	-17 414,93	-23 775,44	-15 523,79
KÄYTTÖKATE	21 078,59	5 990,76	19 098,71	12 551,82	5 088,50
Poistot	-2 121,22	-1 590,92	-1 988,19	-1 491,14	-1 118,35
LIIKETULOS	18 957,37	4 399,84	17 110,52	11 060,68	3 970,15
Rahoitustuotot ja -kulut	-12,64	15,90	-195	-1 047,61	-298,19
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	18 944,73	4 415,74	16 915,18	10 013,07	3 671,96
Satunnaiset erät		-334,15	-38,33	-96,53	-875,86
TULOS ENNEN TILIPÄÄTÖS-SIIRTOJA JA VEROJA	18 944,73	4 081,59	16 876,85	9 916,54	2 796,10
Tilinpäätössiirrot					
Verot	-5017,65	-1036,20	-4454,96	-2705,70	-1024,88
TILIKAUDEN TULOS	13 927,08	3 045,39	12 421,89	7 210,84	1 771,22

Siivous Hokkanen Oy:n taseet vuosilta 2007 - 2011

1.000 euroa	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
Aineettomat oikeudet					
Maa-alueet					
Rakennukset ja rakennelmat					
Koneet ja kalusto	6 363,64	4 772,72	5 964,53	4 473,39	3 355,04
Muut aineelliset hyödykkeet					
Sijoitukset					
Pysyvät vastaavat	6 363,64	4 772,72	5 964,53	4 473,39	3 355,04
Vaihto-omaisuus					
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä					
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	542,30	1 590,27	2 140,20	2 126,50	2 308,55
Osatuloutuksen saamiset					
Lyhytaikaiset lainasaamiset	42 000,00	36 900,00	35 900,00	35 900,00	35 500,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	7 543,44	7 062,68	6 588,03	6 500,00	21 295,46
Vaihtuvat vastaavat - rahavarat	50 085,74	45 552,95	44 628,23	44 526,50	59 104,01
Rahoitusarvopaperit					
Rahat ja pankkisaamiset	9 737,34	4 189,32	10 334,92	13 461,45	2 651,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	66 186,72	54 514,99	60 927,68	62 461,34	65 110,45
Osakepääoma	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00
Vararahasto					
Edellisten tilikausien tulos	31 377,89	30 304,97	30 350,36	32 772,24	39 983,08
Tilikauden tulos	13 927,08	3 045,39	12 421,88	7 210,84	1 771,22
Oma pääoma	53 304,97	41 350,36	50 772,24	47 983,08	49 754,30
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Pitkäaikaiset lainat					
Lyhytaikaiset lainat					
Korollinen vieras pääoma	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	1 245,51				
Saadut ennakot, pitkäaikaiset					
Saadut ennakot, lyhytaikaiset					
Muut velat	11 636,24	13 164,63	9 845,34	12 445,61	14 443,01
Siirtovelat			310,10	2 032,65	913,14
Koroton vieras pääoma	12 881,75	13 164,63	10 155,44	14 478,26	15 356,15
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	66 186,72	54 514,99	60 927,68	62 461,34	65 110,45

Tunnuslukujen laskenta kaavat

1. Käyttökateprosentti

käyttökate
 _____ x 100
 liiketoiminnan tuotot yhteensä

Siivous Hokkanen Oy:n käyttökateprosentin laskut			
2007	$(21078,26 + 2121,22) \times 100$	= 14,52 %	Esimerkki laskusuorituksesta 2011
	159750,76		
2008	$(5990,76 + 1590,92) \times 100$	= 5,19 %	käyttökate 5088,5 + poistot 1118,35 = 6 206,85 / liikevaihto 161352,57
	146168,8		
2009	$(19098,71 + 1988,19) \times 100$	= 14,68 %	= 0,038 x 100 3,8467624
	143636,58		
2010	$(12551,82 + 1491,14) \times 100$	= 8,52 %	
	164737,51		
2011	$(5088,5 + 1118,35) \times 100$	= 3,85 %	
	161352,57		

2. Liiketulosprosentti

liiketulos
 _____ x 100
 liiketoiminnan tuotot yhteensä

Liiketulosprosentti			
Siivous Hokkanen Oy:n liiketulosprosentin laskut			
2007	$18957,37 \times 100$	= 11,87%	Esimerkki laskusuorituksesta 2011
	159750,76		
2008	$4399,84 \times 100$	= 3,01 %	liiketulos 3970,15 / liikevaihto 161352,57 = 0,025 x 100 2,46054339
	146168,8		
2009	$17110,52 \times 100$	= 11,91 %	
	143636,58		
2010	$11060,68 \times 100$	= 6,71 %	
	164737,51		
2011	$3970,15 \times 100$	= 2,46 %	
	161352,57		

3. Nettotulosprosentti

nettotulos
 _____ x 100
 liiketoiminnan tuotot yhteensä

Siivous Hokkanen Oy:n nettotulosprosentin laskut			
2007	$\frac{13927,08}{159750,76} \times 100$	= 8,72 %	Esimerkki laskusuorituksesta 2011 nettotulos 2647,08 / liikevaihto 161352,57 = 0,016 x 100 1,64055645
2008	$\frac{3379,54}{146168,8} \times 100$	= 2,31 %	
2009	$\frac{12460,22}{143636,58} \times 100$	= 8,67 %	
2010	$\frac{7307,37}{164737,51} \times 100$	= 4,44 %	
2011	$\frac{2647,08}{161352,57} \times 100$	= 1,64 %	

4. Rahoitustulosprosentti

rahoitustulos
 _____ x 100
 liiketoiminnan tuotot yhteensä

Siivous Hokkanen Oy:n rahoitustulosprosentin laskut			
2007	$\frac{((21078,26 - 5065,16) + 2121,22)}{159750,76} \times 100$	= 11,35	Esimerkki laskusuorituksesta 2011 käyttökate 5088,5 -korkokulut ja rahoituskulut 322,14 - välittömät verot 1024,88 + suunnitelman mukaiset poistot 1118,35 = 4859,83 /liiketoiminnan tuotoilla 161352,6 = 0,030119 x 100 3,011932
2008	$\frac{((5990,76 - 1118,09) + 1590,92)}{146168,8} \times 100$	= 4,42	
2009	$\frac{((19098,71 - 4745,89) + 1988,19)}{143636,58} \times 100$	= 11,38	
2010	$\frac{((12551,82 - 3840,42) + 1491,14)}{164737,51} \times 100$	= 6,19	
2011	$\frac{((5088,50 - 1347,02) + 1118,35)}{161352,57} \times 100$	= 3,01	

5. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

nettotulos + rahoituskulut + verot (12 kk) _____ x 100
 (tuoreimman taseen loppusumma - korottomat velat)
 (edellisen taseen loppusumma - korottomat velat) / 2

Siivous Hokkanen Oy:n sijoitetun pääoman tuotto prosenttin laskut			
2007	18992,24 X 100	=	58,31
	32554,2		
2008	4497,63 X 100	=	11,81
	38089,17		
2009	17206,11 X 100	=	50,13
	34322,8		
2010	11147,79 X 100	=	28,3
	39377,66		
2011	3994,1 X 100	=	8,17
	48868,69		

6. Oman pääoman tuotto prosentti

nettotulos (12 kk) _____ x 100
 oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella

Siivous Hokkanen Oy:n oman pääoman tuotto prosenttin laskut			
2007	13 927,08	=	37,32 %
	(38304,97+36322,40)/2		
2008	3379,54	=	8,81 %
	(38350,36+38304,97)/2		
2009	12460,22	=	18,03 %
	(30772,24 + 38350,36)/2		
2010	7307,37	=	18,55 %
	(47983,08+30772,24)/2		
2011	2647,08	=	5,41 %
	(49754,30+47983,08)/2		

7. Quick Ratio

rahoitusomaisuus – osatuloutuksen saamiset

lyhytaikainen vieraspääoma – lyhytaikaiset saadut ennakot

Quick ratio	Siivous Hokkanen Oy:n quick ration laskut			
2007	10 279,64	= 0,7 %	Esimerkki lasku suorituksesta	
	12881,75		2011	
			vastaavaa yhteensä	65110,45
2008	5779,59	= 0,4 %	-koneet ja kalusto	-3355,04
	13641,63		-muut saamiset	-56795,46
			=	4959,95
2009	12475,12	= 1,2 %	/lyhytaikainen vieraspääoma	15356,15
	10155,44		=	0,32299437
2010	15587,95	= 1,1 %		
	14478,26			
2011	4959,95	= 0,3 %		
	15356,15			

8. Käyttöpääomaprosentti

käyttöpääoma (= Vaihto-omaisuus + myyntisaamiset (lyhytaikaiset)

– ostovelat (lyhytaikaiset) – saadut ennakot (lyhytaikaiset))

x 100

liikevaihto (12 kk)

	Siivous Hokkanen Oy:n käyttöpääomaprosentti			
2007	(542,3 -1245,51) X 100	= -0, 44%	Esimerkki lasku suorituksesta	
	159750,76		2011	
			myyntisaamiset	2308,55
2008	1590,27	= 1,08 %	x 100	230855
	146168,8		/ liikevaihdolla	161352,57
			=	1,43074883
2009	2140,2	= 1,49 %		
	143636,58			
2010	2126,5	= 1,29 %		
	164737,51			
2011	2308,55	= 1,43 %		
	161352,57			

9. Omavaraisuusaste

oikaistu oma pääoma
 _____ x 100
 oikaistu taseen loppusumma – saadut ennakot

Siivous Hokkanen Oy:n omavaraisuusaste laskut			
2007	38304,97 X 100	= 74,83 %	Esimerkki lasku suorituksesta
	51186,72		2011
			Oikaistu oma pääoma
2008	38350,36 X 100	= 74,44 %	49754,3
	51514,99		/ oikaistu taseen loppusumma
			65110,45
			=
			0,7641523
			x 100
			76,4152298
2009	30772,24 X 100	= 75,18 %	
	40927,68		
2010	47983,08 X 100	= 76,81 %	
	62461,34		
2011	49754,3 X 100	= 76,41 %	
	65110,45		

10. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat
 + pakolliset varaukset
 - saadut ennakot (lyhyt- ja pitkäaikaiset)
 _____ x 100
 Liikevaihto (12 kk)

Siivous Hokkanen Oy:n suhteellinen velkaantuneisuus			
2007	12 881,75	= 8,06 %	Esimerkki lasku suorituksesta
	159750,76		2011
			Pitkä- ja lyhytaikaiset velat
2008	13641,63	= 9,33 %	15356,15
	146168,8		/ Liikevaihto (12 kk)
			161 352,57
			=
			0,095
			x 100
			9,51714001
2009	10155,44	= 7,07 %	
	143636,58		
2010	14478,26	= 8,79 %	
	164737,51		
2011	15356,15	= 9,52 %	
	161352,57		

11. Myyntisaamisten kiertoaika pv.

Myyntisaamiset x 365

Liikevaihto (12 kk)

Myyntisaamisten kiertoaika						
		Siivous Hokkanen Oy:n myyntisaamisten kiertoaika				
2007	542,3 X 365	=	1,2	Esimerkki lasku suorituksesta		
	159750,76			2011		
				myyntisaamiset	2308,55	
2008	1590,27 X 365	=	4,0	x 365	842 620,75	
	146168,8			/ liikevaihdolla	161352,570	
				=	5,22223321	
2009	2140,2 x 365	=	5,4			
	143636,58					
2010	2126,5 x 365	=	4,7			
	164737,51					
2011	2308,55 x365	=	5,2			
	161352,57					

Finnveran OYJ:n toimialatilasto 81210 kiinteistöjen siivous vuosilta 2007- 2011.

		2007	2008	2009	2010	2011
81210 Kiinteistöjen siivous						
Yritysten lukumäärä, kpl	Havainnot lkm	224	225	235	215	119
Käyttökate, %						
	Yläkvartiili	30,4	29,7	30,1	28,6	27,5
	Mediaani	17,8	17,4	18,8	15,5	16,3
	Alakvartiili	6,3	8	4,9	4	5,9
Liiketulos, %						
	Yläkvartiili	22,8	22,2	24,1	21,6	23,2
	Mediaani	11,1	9,1	12,9	9,4	9,8
	Alakvartiili	1,5	1,6	-0,2	0,2	1,9
Nettotulos, %						
	Yläkvartiili	14,7	14,5	16,7	15,8	16,9
	Mediaani	5	4	6,2	4,3	6,2
	Alakvartiili	-2,1	-4,9	-3,8	-2,7	0
Rahoitustulos, %						
	Yläkvartiili	21,8	21,1	23,2	22,2	21,8
	Mediaani	11,4	9,3	12,4	11,5	10,6
	Alakvartiili	2,9	3,2	1,6	1,4	3
Sijoitetun pääoman tuotto-%						
	Yläkvartiili	100	90,9	100	91,9	102,4
	Mediaani	40,7	34,8	34,2	30,6	35,3
	Alakvartiili	4,3	2,5	-0,2	0	5,7
Omavaraisuusaste, %						
	Yläkvartiili	22,6	18,6	20	12,4	21,9
	Mediaani	-15,4	-23,1	-29	-28,1	-5,9
	Alakvartiili	-82	-97,9	-84	-85,9	-68,2
Velat/liikevaihto, %						
	Yläkvartiili	58,9	61,9	56,7	51,3	49
	Mediaani	32,3	36,8	35,1	34	32,6
	Alakvartiili	18,7	20,2	19,4	22	21,7
Quick ratio						
	Yläkvartiili	1,4	1,3	1,2	1,1	1,3
	Mediaani	0,7	0,5	0,6	0,6	0,8
	Alakvartiili	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3
Käyttöpääoma, %						
	Yläkvartiili	5,6	6,3	6,7	7	8,5
	Mediaani	1,9	2,5	1,6	1,5	2,4
	Alakvartiili	0	0	0	0	0
Myyntisaamisten kierto, pv	Havainnot lkm	224	225	235	215	119
	Yläkvartiili	29	29	26	29	35
	Mediaani	13	14	12	13	12
	Alakvartiili	0	0	0	0	0

